

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 20-21 października 2012 r. na kierunku Zarządzanie prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Wydziale Przedsiębiorczości i Zarządzania Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu

**przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: prof. dr hab. Marek Lisiński - członek PKA
członkowie: prof. dr hab. Jerzy Węclawski – ekspert PKA
dr hab. Bogusław Plawgo – członek PKA
mgr Łukasz Łukomski – ekspert ds. formalno-prawnych
Milena Tarasiuk – ekspert ds. studenckich**

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na kierunku Zarządzanie, ponieważ upłynął okres, na jaki została wydana ocena pozytywna. W dniu 26 kwietnia 2007 r. Prezydium PKA podjęło Uchwałę Nr 242/2007 z pozytywną oceną jakości kształcenia na wizytowanym kierunku studiów. Szczegółowe informacje zawiera **Załącznik nr 3**.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny, przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, analizy prac dyplomowych i okresowych, oglądu bazy dydaktycznej, a także rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę

1).

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnobrzegu została utworzona 1 czerwca 2001 r. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 2001 r., w którym określono prowadzone w Uczelni specjalności zawodowe: przedsiębiorczość i zarządzanie oraz pedagogika ogólna. Decyzją z dnia 2 września 2003 r. Minister Edukacji Narodowej i Sportu przyporządkował specjalność zawodową „przedsiębiorczość i zarządzanie” do kierunku „zarządzanie i marketing”. 24 września 2007 r. zostały utworzone, na podstawie

Decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, trzy podstawowe jednostki organizacyjne: Instytut Pedagogiki, Instytut Przedsiębiorczości i Zarządzania, Instytut Socjologii.

Koncepcja kształcenia realizowana na kierunku studiów Zarządzanie prowadzonym w PWSZ w Tarnobrzegu zakłada przygotowywanie kadr zawodowych średniego szczebla mogących podejmować pracę na stanowiskach związanych z zarządzaniem w małych i średnich przedsiębiorstwach, instytucjach, jednostkach samorządu terytorialnego, organizacjach pozarządowych. Absolwenci są także przygotowywani do podejmowania samodzielnej działalności gospodarczej. Tak sformułowana koncepcja kształcenia odpowiada potrzebom lokalnego i regionalnego rynku pracy. Koncepcja kształcenia zakłada kształtowanie u absolwentów kreatywnych i przedsiębiorczych postaw oraz predyspozycji potrzebnych do funkcjonowania w społeczeństwie i gospodarce opartych na wiedzy, które skłaniają do permanentnego samokształcenia i otwartości na zmiany i procesy innowacyjne.

Realizacji tak sformułowanej koncepcji kształcenia jest odpowiednio powiązana z misją i strategią Uczelni i Wydziału. Proces kształcenia został powiązany z działalnością naukowo-badawczą realizowaną przez nauczycieli akademickich. Wizja kształcenia na kierunku Zarządzanie opiera się na szerokim ujmowaniu nauk społecznych, prowadzącym do stworzenia studiów o profilu ogólnoakademickim, integrującym elementy kształcenia teoretycznego i praktyki gospodarczej. Proces kształcenia obejmuje trzy komponenty: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji.

Biorąc pod uwagę dużą zmienność warunków otoczenia w zakresie procesów demograficznych, gospodarczych i normatywnych przyjęta w 2010 r. strategia rozwoju Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnobrzegu została we wrześniu 2012 r. poddana aktualizacji. Dostosowane do nowych uwarunkowań cele strategiczne określają działania podejmowane przez Uczelnię w zakresie rozwoju badań naukowych, działalności edukacyjnej, powiązań z bliższym i dalszym otoczeniem, w tym międzynarodowym, zarządzania uczelnią i jej zasobami kadrowymi, doskonalenia obsługi administracyjnej i rozwoju infrastruktury naukowo-dydaktycznej. Jako misję Wydziału prowadzącego kierunek Zarządzanie przyjęto: „dążenie do podnoszenia jakości kształcenia według najnowszych standardów, z uwzględnieniem regionalnego rynku pracy przy wykorzystaniu nowoczesnych metod, dla kształtowania aktywnych i kreatywnych postaw”. Określona w ten sposób misja Wydziału Przedsiębiorczości i Zarządzania jest spójna z ideą kształcenia na kierunku Zarządzanie oraz odpowiada wymaganiom określonym w ramach Procesu Bolońskiego.

Należy stwierdzić, że koncepcja kształcenia opracowana dla ocenianego kierunku studiów jest sformułowana w sposób prawidłowy i została powiązana z misją i strategią Uczelni oraz Wydziału w sposób stwarzający warunki do jej odpowiedniej realizacji.

służyć Zarówno na studiach prowadzonych w formie stacjonarnej, jak i niestacjonarnej program kształcenia na ocenianym kierunku studiów zawiera ofertę 6 specjalności: Przedsiębiorczość i zarządzanie, Zarządzanie w administracji, Zarządzanie zasobami ludzkimi, Zarządzanie w turystyce, Rachunkowość i finanse przedsiębiorstw, Administrowanie firmą. Oferta ta biorąc pod uwagę liczbę studentów podejmujących naukę na ocenianym kierunku jest odpowiednio zróżnicowana. Jednocześnie odpowiada ona koncepcji kształcenia zakładającej przygotowywanie kadr dla małych i średnich firm, administracji państwowej i samorządowej, instytucji i organizacji działających na poziomie regionalnym i lokalnym. Jest ona także dostosowana do potrzeb absolwentów zamierzających podjąć samodzielnie działalność gospodarczą. Treści programowe przyjęte w ramach kształcenia odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy w zakresie nauk ekonomicznych, a w szczególności dyscyplinie nauk o zarządzaniu. Ujęcie treści programowych w kilku modułach pozwala na ich elastyczne modyfikowanie bez naruszania ogólnej koncepcji kształcenia.

Podstawowy trzon kształcenia w ramach kierunku Zarządzanie oparty na przedmiotach przekazujących treści podstawowe i kierunkowe może być w szczególności uzupełniany o dalsze specjalności w ramach kanonu wiedzy dla ocenianego kierunku studiów.

2).

Koncepcja kształcenia na kierunku Zarządzanie została opracowana z określonym udziałem interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Jako interesariusze wewnętrzni występowali pracownicy Wydziału Przedsiębiorczości i Zarządzania oraz przedstawiciele samorządu studentów. Projekt programu kształcenia został opracowany przez Komisję Instytutową ds. wdrożenia KRK na kierunku Zarządzanie powołaną przez dyrektora Instytutu Zarządzania i Przedsiębiorczości. W Komisji tej, składającej się z 14 osób, uczestniczyło 12 pracowników naukowo-dydaktycznych oraz dwóch studentów. Projekt programu kształcenia był poddany dyskusji i ocenie Rady Instytutu. Po zatwierdzeniu przez Radę program został przekazany pracownikom w celu opracowania sylabusów. Efekty kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w PWSZ w Tarnobrzegu, w tym dla Zarządzania, zostały zatwierdzone przez Senat Uczelni w dniu 20 marca 2012 r.

W Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Tarnobrzegu nie powołano gremium skupiającego reprezentantów interesariuszy zewnętrznych. Nie brali oni, zatem bezpośredniego udziału w opracowywaniu bądź opiniowaniu efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów. Szkoła zbiera ich opinie na temat celów i efektów kształcenia oraz programów kształcenia i ich dostosowania do rynku pracy w ramach kontaktów nieformalnych władz i pracowników uczelni z przedstawicielami praktyki gospodarczej i innych podmiotów oraz formalnych związanych np. z organizowaniem praktyk zawodowych dla studentów. Instrumentem służącym do zbierania informacji i opinii pracodawców na temat koncepcji i procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów służy ankieta zamieszczona na stronie internetowej Uczelni.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego; ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Koncepcja kształcenia realizowana na ocenianym kierunku studiów została sformułowana w sposób merytorycznie prawidłowy i właściwie powiązana z misją i strategią Uczelni i Wydziału. Oferta programowa jest odpowiednio zróżnicowana, a elastyczna struktura programu kształcenia umożliwia dokonywanie jej modyfikacji i dostosowywania do warunków otoczenia.

2) Udział interesariuszy wewnętrznych w opracowaniu koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku studiów wynika z formalnych procedur tworzenia planów studiów i programów nauczania stosowanych w szkołach wyższych. Natomiast interesariusze zewnętrzni nie są w formie zinstytucjonalizowanej zaangażowani w proces tworzenia i modyfikacji programów kształcenia. Ich opinie są zbierane w niewielkim zakresie i w sposób incydentalny.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

Efekty kształcenia dla kierunku studiów Zarządzanie prowadzonego na Wydziale Przedsiębiorczości i Zarządzania PWSZ w Tarnobrzegu na poziomie studiów pierwszego

stopnia jako studia o profilu ogólnoakademickim zostały zatwierdzone Uchwałą nr 14/2012 Senatu PWSZ im. Prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu z dnia 20 marca 2012 r. Efekty kształcenia sformułowane w tym dokumencie odnoszą się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Przy określaniu efektów kształcenia dla kierunku studiów Zarządzanie odniesiono się do obszarowych efektów kształcenia przyjętych w ramach Krajowych Ram Kwalifikacji dla obszaru nauk społecznych. Przyjęte na ocenianym kierunku studiów efekty kształcenia prawidłowo odwzorowują stanowiące dla nich punkt odniesienia właściwe efekty obszarowe określone w Krajowych Ramach Kwalifikacji. Efekty dla kierunku studiów zostały rozpisane w sposób stosunkowo obszerny jako 24 efekty odnoszące się do wiedzy, 20 efektów odnoszących się do umiejętności oraz 8 efektów w zakresie kompetencji społecznych. Obszarowe efekty kształcenia określone w Krajowych Ramach Kwalifikacji zostały w szeregu przypadkach odniesione do kilku efektów kierunkowych, których specyfikacja jest bogatsza. Przy definiowaniu efektów kształcenia dla kierunku studiów Zarządzanie prowadzonego w PWSZ w Tarnobrzegu właściwie odzwierciedlono koncepcję kształcenia przyjętą w tej jednostce zakładającą kształcenie kadry posiadającej kwalifikacje zawodowe w zakresie zarządzania dostosowane do wymagań stawianych na średnich szczeblach zarządzania przedsiębiorstwami i instytucjami prowadzącymi działalność na szczeblu lokalnym i regionalnym.

W oparciu o kierunkowe efekty kształcenia przyjęte dla kierunku Zarządzanie realizowanego w PWSZ i przedmioty ujęte w planie studiów tego kierunku zostały opracowane szczegółowe efekty kształcenia tworząc matrycę efektów. Przyjęto przy tym zasadę, że do poszczególnych przedmiotów powinno zostać przypisanych od 4 do 8 efektów kierunkowych.

Szczegółowe efekty kształcenia w sposób kompletny i spójny odzwierciedlają zakres wymagań dla obszaru nauki, z którego wywodzi się oceniany kierunek studiów. Zostały one opracowane dla wszystkich modułów, w szczególności zawierających przedmioty specjalnościowe. Zakres wiedzy, rodzaje umiejętności oraz kompetencji społecznych ujętych w szczegółowych efektach kształcenia są w odpowiednim stopniu realizowane przez przekaz treści programowych ujętych w ramach poszczególnych przedmiotów, stosowane w odniesieniu do nich formy zajęć i metody dydaktyczne oraz sposoby i kryteria weryfikacji realizacji efektów kształcenia.

Pewne wątpliwości budzi jedynie przypisanie określonych elementów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych do nauki języka angielskiego i niemieckiego i różnice występujące pomiędzy efektami kształcenia dla tych dwóch języków.

Dla ocenianego kierunku studiów realizowanego od 1.X. 2012, zostały sformułowane opisy sylwetek absolwenta. Odnoszą się one do wszystkich specjalności oferowanych w ramach kierunku. Sylwetki te są opisane w sposób dość skrótowy (kilka zdań) i obejmują takie elementy jak: wskazanie rodzaju podmiotów do pracy, w których są przygotowywani absolwenci bądź stanowisk, na których mogą pracować zgodnie ze swoimi kwalifikacjami, określenie zakresu wiedzy zawartej w ramach poszczególnych modułów kształcenia przekazywanej studentom, ewentualne ogólne określenie umiejętności nabywanych w ramach studiów. Sylwetki te określone są zbyt skrótowo i nie zawierają wszystkich niezbędnych elementów, a zwłaszcza dokładniejszych informacji o umiejętnościach i kompetencjach społecznych nabywanych przez absolwentów w procesie kształcenia.

Chociaż same sylwetki absolwentów poszczególnych specjalności są określone zbyt enigmatycznie, można stwierdzić, że kształcenie prowadzone na ocenianym kierunku studiów jest w stanie zrealizować w dużym stopniu cele i szczegółowe efekty kształcenia, gdyż:

- na ocenianym kierunku studiów przeważająca część studentów (75 %) studiuje na studiach stacjonarnych zapewniających udział w pełnym wymiarze godzin zajęć dydaktycznych, a

organizacja procesu kształcenia sprzyja systematycznej nauce i pełnego kształtowania wiedzy i umiejętności studentów;

- liczba godzin zajęć przewidzianych dla poszczególnych modułów i przedmiotów jest duża, a w programie kształcenia ujęto dodatkowo kilka przedmiotów poszerzających ogólną wiedzę z zakresu ekonomii i zarządzania;

- specjalności oferowane w ramach kierunku studiów są odpowiednio rozbudowane pod względem merytorycznym i godzinowym oraz odpowiadają efektom kształcenia oczekiwanym od absolwenta studiów na tym kierunku;

- duża część zajęć (około 58 %) prowadzona jest w formach aktywnych, przy czym większość przedmiotów składa się z wykładu i ćwiczeń, co sprzyja kształtowaniu umiejętności i kompetencji społecznych;

- dla kierunku studiów została przewidziana praktyka zawodowa pozwalająca na poszerzenie wiedzy praktycznej, umiejętności oraz kompetencji społecznych związanych z funkcjonowaniem w środowisku zawodowym.

Opisane powyżej czynniki wskazują na możliwości osiągnięcia deklarowanych w sylwetce absolwenta ogólnych i specyficznych efektów kształcenia.

Opisy założonych efektów kształcenia są dostępne są w bibliotece uczelni. Obejmują one komplet dokumentów związanych z programem kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

Zdaniem studentów głównym źródłem informacji zawierającym szczegółowy opis przedmiotu oraz zakładane efekty kształcenia są sylabusy poszczególnych przedmiotów, przedstawiane na pierwszych zajęciach oraz dostępne w czasie roku akademickiego w bibliotece. Dzięki skierowanej do studentów polityce informacyjnej są oni świadomi zachodzących zmian w systemie kształcenia obejmującego wizytowany kierunek studiów. Władze Uczelni organizują spotkania ze studentami oraz starostami poszczególnych lat i trybów studiów mające na celu poznanie oczekiwań studentów. W minionym roku akademickim zostały zorganizowane sympozja i szkolenia przedstawiające zmiany w szkolnictwie wyższym wynikające z nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Ponadto na pierwszych zajęciach studenci byli informowani przez prowadzących o podejmowanych w Uczelni pracach zmierzających do wprowadzenia opisu efektów kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. W Komisjach powołanych do przygotowania nowych programów kształcenia oraz opartych na nich efektach kształcenia uczestniczyli przedstawiciele Samorządu Studentów.

2.2). Szczegółowe efekty kształcenia zostały sformułowane w sposób zrozumiały dla uczestników procesu kształcenia i interesariuszy zewnętrznych. Posługują się one prostym językiem i merytorycznie poprawną terminologią z zakresu nauk ekonomicznych i pokrewnych. Odpowiednio obszerne odniesienie efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych do poszczególnych przedmiotów pozwala na stworzenie skutecznego systemu weryfikacji ich realizacji w procesie kształcenia.

Studenci uważają, że zawarte w sylabusach treści programowe, określające zakładane efekty kształcenia, opisane są w sposób zrozumiały, przez co są świadomi, jakie kompetencje mogą zdobyć po zrealizowaniu określonego materiału. Zdaniem studentów, wprowadzone kryteria oceny nakierowane są nie tylko na sprawdzenie wiedzy teoretycznej, ale również pozwalają na weryfikację umiejętności praktycznego wykorzystania omawianych zagadnień.

2.3).

Weryfikacja efektów kształcenia określonych w programach kształcenia, obowiązujących od 1. X. 2012, realizowana jest w dwóch układach: w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów oraz w procesie dyplomowania.

Zgodnie z § 23 Regulaminu studiów okresem zaliczeniowym na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych jest semestr. Zaliczenie semestru następuje, gdy student uzyskał zaliczenia i zdał egzaminy na oceny co najmniej dostateczne ze wszystkich przedmiotów przewidzianych w planie studiów i programie nauczania, w tym także praktyki zawodowej, co jest równoznaczne z uzyskaniem odpowiedniej liczby punktów ECTS, określonych w planie studiów i programie nauczania danego semestru, a także złożył w terminie indeks do rejestracji.

Warunki zaliczenia przedmiotu określa nauczyciel akademicki. Sylabus zawiera informacje o poziomie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Kryteria, sposoby oceny oraz wymagania pozwalające na uzyskanie określonej oceny są przedstawiane studentom na pierwszych zajęciach, a ponadto są one udostępnione w ramach ogólnie dostępnych sylabusów znajdujących się w wersji papierowej w bibliotece Uczelni oraz w wersji elektronicznej w uczelnianej bazie danych (Kioski informacyjne). Podstawą do zaliczania zajęć są: pozytywne wyniki bieżącej kontroli wiadomości, oceny prac wynikających z programu zajęć, aktywność studenta na zajęciach. Sprawdzanie wiedzy i umiejętności studentów nabywanych w ramach poszczególnych przedmiotów odbywa się najczęściej w formie testów zawierających pytania otwarte i zamknięte (testy wielokrotnego wyboru), prac pisemnych na zadany temat przedstawiane w formie raportów, projektów (indywidualnych i grupowych), prezentacji, zadań rachunkowych, biznes planów. Tematy egzaminacyjne mają charakter: testu otwartego lub zamkniętego, pytań problemowych, zadań rachunkowych, prac opisowych. Stopień trudności, zakres pytań powinien być adekwatny do celów i treści kształcenia w ramach przedmiotów i wskazywać na dostosowanie formy sprawdzianu do charakteru przedmiotu.

Zaliczenia zajęć dydaktycznych dokonuje prowadzący zajęcia nie później niż w ostatnim tygodniu zajęć w semestrze. Warunkiem przystąpienia do egzaminu z danego przedmiotu jest konieczność uzyskania zaliczenia z tego przedmiotu, natomiast brak zaliczenia jest jednoznaczny z otrzymaniem oceny niedostatecznej z tego egzaminu.

Zaliczenie semestru zimowego na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych powinno nastąpić nie później niż do 31 marca, a zaliczenie semestru letniego do 30 września. Oceny ze wszystkich egzaminów i zaliczeń muszą być wpisane do indeksu, karty okresowych osiągnięć studenta i protokołu egzaminacyjnego. Dotyczy to również zaliczeń oraz egzaminów poprawkowych i komisyjnych.

Weryfikacja wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych nabywanych przez studentów w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów następuje w trakcie ich realizacji oraz na koniec semestru w ramach zaliczenia bądź egzaminu. Ocena postępów w nauce w trakcie realizacji zajęć możliwa jest w odniesieniu do przedmiotów, dla których przewidziano aktywne formy ich prowadzenia, tj. ćwiczenia, konwersatoria bądź seminaria. Na studiach stacjonarnych na zajęcia prowadzone w formach aktywnych przewidziano 57 % ogólnego wymiaru godzin zajęć (ujęto w tym zajęcia z języka obcego, wychowania fizycznego i seminaria dyplomowe). Na studiach niestacjonarnych wskaźnik ten wynosi 59 %. Ćwiczenia prowadzone są w zasadzie w odniesieniu do wszystkich przedmiotów przekazujących treści podstawowe (poza jednym wykładem - z Prawa Unii Europejskiej) oraz wszystkich przedmiotów kierunkowych. Proporcja podziału godzin zajęć dla poszczególnych przedmiotów na wykład i ćwiczenia wynosi przy tym w odniesieniu do wielu z nich 1:1, a w odniesieniu do części 1:2. Zajęcia z Matematyki oraz przedmiotów informatycznych

realizowane są przy tym wyłącznie w formie ćwiczeń. Wprowadzenie tego typu struktury planu zajęć i proporcji wykładów i ćwiczeń należy ocenić pozytywnie, gdyż stwarza to dobre warunki do kształtowania i weryfikacji umiejętności oraz kompetencji społecznych studentów. Aktywne formy zajęć mogą być stosowane w odniesieniu do większości przedmiotów i w szerokim zakresie.

Na ocenianym kierunku studiów przewidziano także znaczny wymiar godzin seminarium dyplomowego, zarówno na studiach stacjonarnych (135 godzin przez trzy semestry), jak i niestacjonarnych (108 godzin w ramach trzech semestrów). Ten stosunkowo długi okres trwania seminarium i duży wymiar godzin kontaktowych stwarza bardzo dobre warunki do kształtowania i bieżącej weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów z bezpośrednim kontakcie z promotorem.

Studenci na pierwszych zajęciach są informowani o zasadach zaliczenia przedmiotów, ponadto informacje na ten temat są dla studentów dostępne w sylabusach przedmiotów. Zdaniem studentów, obowiązujące formy przeprowadzania egzaminów, zapewniają obiektywną weryfikację zdobytych umiejętności. Studenci uważają, że wprowadzone metody egzaminacyjne i zaliczeniowe odpowiadają treściom kształcenia przekazywanym na zajęciach, a sposób przeprowadzenia egzaminów ma na celu zweryfikowanie określonych efektów kształcenia przygotowanych dla danego przedmiotu.

Sprawdzanie wiedzy i umiejętności nabywanych przez studentów w trakcie procesu kształcenia odbywa się w oparciu o weryfikację bieżącą postępów w nauce oraz zaliczenia i egzaminy końcowe z przedmiotów. Prowadzący zajęcia określają wymagania i formy egzekwowania efektów kształcenia i podają je do wiadomości studentów w sylabusach oraz na pierwszych zajęciach.

Plany studiów na kierunku Zarządzanie, którego realizację rozpoczęto od 1. X. 2012 roku przewidują egzaminy z 21 przedmiotów, w tym z języka obcego, 7 przedmiotów podstawowych, 9 kierunkowych oraz 4 specjalnościowych. Taki zakres przedmiotowy weryfikacji efektów kształcenia jest prawidłowy. Egzaminy są przy tym w sposób równomierny rozłożone w poszczególnych semestrach: po cztery w semestrach I, II, III i IV, trzy w czwartym oraz dwa w szóstym. Pozostałe przedmioty kończą się zaliczeniem. Podobnie jak plan studiów jest identyczny pod względem struktury przedmiotowej na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, tak i formy weryfikacji efektów kształcenia (egzaminy i zaliczenia) są analogiczne dla obydwu form studiów.

Sylabusy przedmiotów określają sposoby sprawdzania wiedzy i umiejętności stosowane na ocenianym kierunku studiów. Są one zróżnicowane i dostosowane do charakteru poszczególnych przedmiotów. Najczęściej stosowane są kolokwia pisemne, raporty przygotowywane przez studentów, projekty, prace praktyczne, prezentacje projektów, opracowania problemów, zaliczenia ustne, testy pisemne.

Ważnym elementem procesu kształcenia jest przygotowanie pracy dyplomowej oraz zdanie egzaminu dyplomowego. Na kierunku Zarządzanie prowadzonym w PWSZ w Tarnobrzegu obowiązek przygotowania pracy dyplomowej obejmuje studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Regulacje dotyczące procesu dyplomowania zawarte są w Regulaminie studiów. Przewiduje on powierzenie opieki promotorskiej nauczycielom akademickim posiadającym tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego. W uzasadnionych przypadkach promotorem za zgodą dziekana może być także nauczyciel akademicki ze stopniem naukowym doktora. W praktyce na ocenianym kierunku studiów wszystkie seminaria dyplomowe w roku akademickim 2012/2013 na trzecim roku studiów prowadzone były wyłącznie przez pracowników ze stopniem doktora. Dla drugiego roku zaplanowano trzy seminaria dla samodzielnych pracowników naukowych. Praca dyplomowa oceniana jest przez promotora i recenzenta.

Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powoływaną przez Dziekana Wydziału, w której skład wchodzi przewodniczący, promotor i recenzent. Student na egzaminie dyplomowym odpowiada, na co najmniej dwa pytania w formie pisemnej bądź ustnej. Podstawą do ustalenia ostatecznej oceny na dyplomie ukończenia studiów jest średnia ważona ocen uzyskanych ze studiów (1/2), pracy dyplomowej (1/4) i egzaminu dyplomowego (1/4). Taki algorytm w nadmiernym stopniu preferuje pracę i egzamin dyplomowy, tym bardziej, że zgodnie z Regulaminem studiów komisja na egzaminie dyplomowym może podnieść ocenę ostateczną na dyplomie o jeden stopień, jeżeli student z pracy i egzaminu uzyskał oceny bardzo dobre i z ostatnich dwóch semestrów studiów średnią z egzaminów, co najmniej 4,0.

Stosowany w uczelni system pomiaru i oceny efektów kształcenia obejmuje wszystkie przedmioty i etapy kształcenia, tj. semestry, jako okresy zaliczeniowe, oraz całe studia, wymagając w tym ostatnim wypadku uzyskania zaliczenia wszystkich przedmiotów objętych planem studiów, praktyki zawodowej i zdania egzaminu dyplomowego. Procedury i metody zaliczania poszczególnych przedmiotów i etapów kształcenia zostały dobrane prawidłowo, a system ocen odpowiada przyjętym w szkolnictwie wyższym standardom. Odnosi się to w szczególności do procesu dyplomowania.

Poddane oglądowi karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu pozwoliły na stwierdzenie, że są one prowadzone poprawnie. W wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego. Analiza dyplomów i suplementów oraz protokołów egzaminu dyplomowego wykazała, że sporządza się je poprawnie.

Analiza wylosowanych prac dyplomowych pozwoliła na wyprowadzenie następujących wniosków:

1. Tematy prac dyplomowych odpowiadają w większości przypadków kierunkowi studiów, natomiast w stosunkowo dużym zakresie nie są zgodne ze specjalnością.
2. Prace dyplomowe z reguły zawierają dość obszerną część opisową sporządzoną na podstawie literatury przedmiotu i część empiryczną prezentującą wyniki własnych badań empirycznych.
3. W zestawieniach bibliograficznych wyraźnie dominują pozycje zwarte. W bardzo niewielkim stopniu korzysta się z artykułów w czasopismach specjalistycznych.
4. Recenzje, zwłaszcza w odniesieniu do oceny merytorycznej pracy są zbyt lakoniczne. Wynika to także ze skrócenia arkusza oceny do jednej strony. W miejscu oceny merytorycznej pojawia się stosunkowo przedstawienie treści pracy.
5. Oceny końcowe ze studiów są relatywnie wysokie, co wynika z wysokich ocen pracy, (w części wynikają one z zawyżania ocen przez promotora czy recenzenta) i egzaminu oraz znacznej ich wagi w algorytmie obliczania oceny końcowej. Przykładowo w roku Akad. 2011/2012 65 % absolwentów uzyskało na dyplomie ocenę 5,0, 12 % ocenę 4,5, 17 % ocenę 4,0; 5 % ocenę 3,5 i 1 % ocenę 3,0.

Wymagania dotyczące udziału studenta w procesie kształcenia zostały określone w Regulaminie studiów. Przewidują one, że wykłady w PWSZ w Tarnobrzegu mają charakter otwarty natomiast udział w ćwiczeniach, konwersatoriach i seminariach jest obowiązkowy i obecność na nich podlega kontroli. W uczelni stosuje się tradycyjną skalę ocen (od 2,0 do 5,0). Prowadzący zajęcia określają i podają do wiadomości studentów na pierwszych zajęciach warunki i tryb zaliczenia każdego przedmiotu. Zgodnie z Regulaminem studiów jako standardowe warunki zaliczenia zajęć stosowane są: pozytywne wyniki bieżącej kontroli wiadomości, oceny prac wynikających z programu zajęć, aktywność studenta na zajęciach.

Zaliczenia przedmiotów powinny być dokonywane nie później niż w ostatnim tygodniu zajęć w danym semestrze. Regulamin studiów przewiduje także możliwość przeprowadzenia zaliczenia w terminie poprawkowym oraz zaliczenia komisyjnego.

Okresem zaliczeniowym dla etapu studiów jest semestr. Warunkiem uzyskania zaliczenia semestru jest uzyskanie zaliczeń i złożenie egzaminów na oceny, co najmniej dostateczne ze wszystkich przedmiotów ujętych w planie studiów, w tym praktyki zawodowej. Egzaminy odbywają się w sesji egzaminacyjnej. Ich liczba w ciągu roku akademickiego nie może przekraczać 8. Wymagania egzaminacyjne są podawane do wiadomości studentów na pierwszych zajęciach oraz w sylabusach przedmiotów. Student w razie uzyskania oceny niedostatecznej ma prawo do zdawania jednego egzaminu poprawkowego z każdego przedmiotu. Regulamin studiów określa także zasady usprawiedliwiania nieobecności na egzaminie oraz uprawnienia studenta do egzaminu komisyjnego, jak również ubiegania się wpis warunkowy na kolejny semestr bądź powtarzanie semestru.

Należy stwierdzić, że funkcjonujący w PWSZ w Tarnobrzegu system wymagań związanych z weryfikacją efektów kształcenia jest odpowiednio wystandaryzowany i zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen związanych z zaliczaniem kolejnych etapów kształcenia.

Liczba studentów na dzień 1.10.2011 wynosiła na kierunku Zarządzanie 418 osób. Odsiew na ocenianym kierunku studiów wynosił w trakcie w roku akademickim 2011/2012 dla tego kierunku łącznie 51 osób. Z tej liczby 25 zostało skreślonych z powodu niezaliczenia semestru (roku). Najwięcej na pierwszym roku studiów stacjonarnych (12), jedna na drugim roku i 8 na trzecim. Z drugiego roku studiów niestacjonarnych skreślono jedną osobę, a z trzeciego trzy. Skreślono także dwóch studentów studiów niestacjonarnych z powodu niezłożenia pracy dyplomowej w terminie i trzech z powodu nieuiszczenia opłaty. Nie podjęło studiów 9 studentów studiów stacjonarnych, a 2 nie zaliczyło różnic programowych. Zrezygnowało ze studiów 9 studentów studiów stacjonarnych i jeden niestacjonarnych. Struktura odsiewu była zatem zróżnicowana, wskazuje na selekcję wynikającą ze stawianych wymagań merytorycznych i mieści się w racjonalnych ramach.

Informacje na temat stosowanego w uczelni systemu oceny efektów kształcenia dostępne są dla studentów oraz innych zainteresowanych podmiotów w różnych formach. Dostęp do informacji o toku studiów jest ułatwiony dzięki wdrożeniu zintegrowanego systemu informatycznego zarządzania uczelnią, który ułatwia dostęp do informacji związanych z organizacją i przebiegiem studiów. Podstawowym źródłem informacji o systemie ocen jest Regulamin studiów dostępny w formie elektronicznej i papierowej. Zbiorcze zestawienie egzaminów i zaliczeń całego toku studiów zawierają plany studiów. Warunki, tryb i wymagania dotyczące zaliczania poszczególnych przedmiotów określone są w ich sylabusach oraz podawane do wiadomości studentów przez prowadzących przedmiot na pierwszych zajęciach. O wynikach uzyskanych z zaliczeń przedmiotów i egzaminów studenci informowani są przez prowadzących zajęcia w sposób zwyczajowo przyjęty oraz poprzez wirtualny dziekanat. Wymagania odnoszące się do prac dyplomowych określone są przez promotorów i podawane do wiadomości uczestników seminarium.

Można, zatem stwierdzić, że uczelnia zapewnia studentom i innym interesariuszom odpowiedni dostęp do informacji na temat oceny efektów kształcenia.

Studenci potwierdzają, iż są informowani o terminie oraz wymaganiach zaliczeniowych i egzaminacyjnych z należyтым wyprzedzeniem. Terminy egzaminów dostosowane są do studentów niestacjonarnych i odbywają się w trakcie zaplanowanych spotkań zjazdowych. Zdaniem studentów, egzaminy przeprowadzane są w sposób

zapewniający pełny obiektywizm oceny. Dodatkowo studenci, na indywidualną prośbę, mają zapewnioną możliwość wglądu do ocenionych prac. Studenci są również informowani o możliwości powtórnego przystąpienia do niezaliczonego w pierwszym terminie egzaminu. Studenci wiedzą o możliwości oraz zasadach ubiegania się o komisyjne zaliczenie.

2.4). Uczelnia nie prowadziła dotychczas badania losów absolwentów. Obecnie trwają prace nad opracowaniem i wdrożeniem procedur i mechanizmów w tym zakresie.

Aktualnie nie funkcjonuje w uczelni zespół interesariuszy zewnętrznych, który uczestniczyłby w określaniu efektów kształcenia. Planowane jest powołanie konwentu Szkoły i prowadzone są rozmowy z potencjalnymi jego członkami.

Pilotażowe badanie losów absolwentów zostało przeprowadzone w kwietniu 2012 roku, wzięło w nim udział ogółem 181 studentów, w tym 35% respondentów stanowili absolwenci kierunku zarządzanie. Badanie zostało przeprowadzone za pośrednictwem elektronicznego kwestionariusza, składającego się z 28 pytań dotyczących realizacji procesu dydaktycznego oraz oceny ogólnego poziomu satysfakcji z ukończonych studiów.

Obecnie wizytowana uczelnia jest na etapie wdrażania spójnego systemu pozwalającego na monitorowanie losów zawodowych absolwentów, którego celem będzie badanie przebiegu karier zawodowych. W marcu 2012 zarządzeniem Rektora został wprowadzony Regulamin monitorowania losów zawodowych absolwentów. Zdaniem osób odpowiedzialnych wprowadzany system ma umożliwić wykorzystywanie pozyskanych informacji do dopasowywania programów kształcenia do potrzeb i oczekiwań studentów oraz wymagań rynku pracy. W założeniu badanie miałyby odbywać się trzykrotnie: po roku, po 3 i po 5 latach od chwili ukończenia studiów pierwszego stopnia.

Studenci w momencie składania pracy dyplomowej w dziekanacie mogą wypełnić kwestionariusz osobowy z podaniem danych kontaktowych, w tym adresu e-mail, na który w wyznaczonym czasie przesłana zostanie ankieta, ponadto wyrażają zgodę na udział w badaniu oraz na przetwarzanie danych osobowych w bazie Uczelni zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych.

Skonstruowane pytania ankietowe mają na celu zbadanie satysfakcji z odbytych studiów w PWSZ, a także weryfikację sytuacji absolwenta na rynku pracy. W przygotowanej ankiecie zostały poruszone również kwestie zadowolenia studentów z programu studiów i kadry naukowej. Zebrane informacje będą przekazywane w formie opracowanego raportu właściwym Dziekanom oraz władzom Uczelni.

Dodatkowo Biuro Karier jako jednostka ogólnouczelniana zajmuje się tworzeniem bazy danych studentów i absolwentów. Każdy student korzystający z pomocy Biura po złożeniu oświadczenia wyrażającego zgodę na umieszczenie w uczelnianej bazie danych zostaje dopisywany do listy mailingowej.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

2.5).

W wyniku przeprowadzonej przez Zespół Oceniający PKA oceny jakości kształcenia na kierunku Zarządzanie prowadzoną w Instytucie Przedsiębiorczości i Zarządzania PWZS w Tarnobrzegu w dniach 10 – 11 lutego 2007 r. w zakresie spraw związanych z procesem kształcenia sformułowane zostały uwagi w kilku kwestiach. Zakres zmian dokonanych przez uczelnię w reakcji na te uwagi jest następujący:

1) sylwetki absolwenta były określone w sposób lakoniczny, ale ocenione jako sformułowane poprawnie i odpowiadające możliwościom edukacyjnym Szkoły. Aktualny stan jest

identyczny – sylwetki absolwenta nadal są lakoniczne, ale oddają istotę kształcenia na poszczególnych specjalnościach.

2) brak było określenia miejsca odbywania konsultacji przez nauczycieli akademickich. Obecnie są one podane na tablicach ogłoszeń w miejscach prowadzenia zajęć dydaktycznych oraz na stronie internetowej uczelni.

3) brak było listy pytań zadawanych na egzaminie dyplomowym w związku, z czym formułowane były pytania bardziej związane z tematem pracy. Aktualnie stosowany jest zestaw pytań z zakresu kierunku studiów. Z tego zestawu następuje losowanie jednego pytania.

4) w sylabusach nie była podawana forma zaliczenia przedmiotu. W przypadku niektórych przedmiotów podawano zbyt obszerną literaturę obowiązkową. Obecnie stosowane wzorce sylabusu zawierają informacje na temat formy zaliczenia, a podawana w nich literatura obejmuje 2-3 pozycje literatury obowiązkowej. Jedynie sporadycznie ta liczba jest większa (5-6).

Należy wskazać, że w okresie od poprzedniej oceny nastąpił rozwój kierunku Zarządzanie w zakresie oferty specjalności. Przy jednej specjalności w roku 2007, aktualnie studenci mają wybór spośród sześciu specjalności. Utrzymana została przy tym poprzednia specjalność Przedsiębiorczość i zarządzanie.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego; ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Ocena planów studiów realizowanych obecnie w stosunku do studentów roku II i III roku potwierdza ich zgodność z obowiązującymi, do momentu nowelizacji Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym, standardów kształcenia.

Kierunkowe i specyficzne efekty kształcenia dotyczące programu studiów, którego realizację rozpoczęto od 1.X. 2012, zostały opracowane w sposób prawidłowy i są zgodne z przyjętą dla kierunku koncepcją kształcenia. Tworzą spójny zestaw efektów odpowiadających w odniesieniu do profilu ogólnoakademickiego wymaganiom formułowanym dla nauk o zarządzaniu. W ramach procesu kształcenia istnieje możliwość osiągnięcia ogólnych i specyficznych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia oraz praktyk zawodowych.

2) Efekty kształcenia sformułowane są w sposób zrozumiały i stwarzają odpowiednią podstawę do weryfikacji ich realizacji. Także w opinii studentów informacje zawarte w opisach przedmiotów skonstruowane są w sposób zrozumiały.

3) System weryfikacji efektów kształcenia jest zbudowany prawidłowo. Opiera się na formach zajęć dydaktycznych, sposobach oceny postępów w nabywaniu wiedzy i umiejętności, wystandaryzowanym, obiektywnym i przejrzystym zestawie kryteriów oceny, które zapewniają przeprowadzenie efektywnej weryfikacji realizacji w procesie nauczania założonych efektów kształcenia.

4) Uczelnia nie prowadziła dotychczas badania losów absolwentów. Podjęła jednak działania zmierzające do stworzenia systemu monitoringu losów absolwentów. Obecnie jest on na etapie wdrażania.

3. Program studiów a możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

3.1).

Zgodnie z Regulaminem studiów oraz Statutem Uczelni plany studiów i programy nauczania ustala się zgodnie z trybem określonym w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Uchwała nr 3/2012 Rady Instytutu Przedsiębiorczości i Zarządzania

z dnia 13 marca 2012 r. w sprawie planów studiów i programów nauczania na kierunku „zarządzanie”).

Przedmiotem poniższej analizy i oceny są plany studiów, które obecnie są realizowane w stosunku do studentów roku II i III. Podlegają one ocenie z punktu widzenia obowiązujących, do momentu nowelizacji Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym, standardów kształcenia.

Studia na kierunku Zarządzanie prowadzone w PWSZ w Tarnobrzegu na poziomie studiów pierwszego stopnia, zarówno w odniesieniu do studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, trwają trzy lata i są zorganizowane w ramach sześciu semestrów.

Program studiów stacjonarnych obejmuje łącznie 2000 godzin zajęć dydaktycznych. Struktura programu studiów składa się z czterech grup przedmiotów: kształcenia ogólnego, podstawowych, kierunkowych oraz specjalnościowych. Na przedmioty kształcenia ogólnego przeznaczonych jest łącznie 295 godzin zajęć dydaktycznych. W tej grupie przedmiotów przewidziano w szczególności: język obcy w wymiarze 120 godzin, Technologię informacyjną (30 godz.), dwa przedmioty przekazujące treści humanistyczne (Filozofię i Psychologię – każdy po 30 godzin) oraz Historię gospodarczą, a także Wychowanie fizyczne i Ochronę własności intelektualnej. Tym samym program studiów obejmuje wymagane przez standardy kształcenia treści programowe oraz niezbędną liczbę godzin przeznaczonych na ich realizację.

Przedmioty kształcenia podstawowego realizowane są w łącznym wymiarze 540 godzin, tj. o 240 większym od wymaganego przez standardy kształcenia. Wynika to z włączenia do planu studiów dwóch przedmiotów poszerzających wiedzę prawną oraz trzech przedmiotów przekazujących wiedzę ogólnoeconomiczną (Makroekonomię, Podstawy rachunkowości, Przedsiębiorczość). Takie rozwinięcie programu kształcenia na kierunku Zarządzanie należy uznać za ze wszech miar zasadne. Równocześnie należy wskazać, że przedmioty przekazujące treści podstawowe ujęte w standardach kształcenia realizowane są w pełnym zakresie programowym i godzinowym określonym w standardach kształcenia, a w odniesieniu do Mikroekonomii i Nauki o organizacji nawet szerszym od przyjętego w standardach jako minimalny.

Przedmioty kształcenia kierunkowego realizowane są w łącznym wymiarze 665 godzin, tj. o 365 większym od określonego w standardach kształcenia. W planie studiów ujętych jest 9 wymaganych przedmiotów przekazujących treści kierunkowe. Większość z nich ma wymiar, co najmniej 30 godzin, co pozwala na odpowiednio obszerny przekaz wiedzy i kształtowanie umiejętności w poszczególnych zakresach tematycznych. Duży wymiar godzin (325) przeznaczonych jest na realizację 7 dodatkowych przedmiotów z zakresu nauk o zarządzaniu. Takie poszerzenie programów studiów należy ocenić pozytywnie.

Kolejną grupę przedmiotów ujętych w planie studiów stanowią przedmioty specjalnościowe. Ich wymiar jest identyczny dla każdej specjalności i wynosi 510 godzin, w tym seminarium dyplomowe 135 godzin. 11 przedmiotów specjalnościowych jest obligatoryjnych dla studentów, natomiast 4 stanowią przedmiot wyboru w ramach grupy 3-5 przedmiotów (przedmioty fakultatywne). Ta ostatnia grupa przedmiotów jest wspólna dla wszystkich specjalności. Na przedmioty wybierane przypada łącznie 90 godzin. Należy stwierdzić, że zakres kształcenia specjalnościowego jest prawidłowy z punktu widzenia liczby godzin przedmiotów oraz ich doboru – tworzą one w ramach każdej specjalności spójną pod względem merytorycznym grupę treści programowych. Należy jedynie zwrócić uwagę na bardzo wysoki wymiar godzinowy seminarium dyplomowego, który nie wydaje się zasadny.

Program studiów niestacjonarnych na kierunku Zarządzanie obejmuje 1249 godzin zajęć dydaktycznych. Jego struktura przedmiotowa jest identyczna jak w przypadku studiów niestacjonarnych i obejmuje te same grupy przedmiotów i poszczególne przedmioty realizowane jednak w odpowiednio niższym wymiarze godzinowym. Plan studiów ujmuje

wszystkie przedmioty kształcenia ogólnego w wymiarze godzinowym każdego z nich na poziomie minimalnym określonym w standardach kształcenia. Należy wskazać, że przewidziane są również zajęcia z Wychowania fizycznego, chociaż jedynie w ramach 20 godzin. Przedmioty przekazujące treści podstawowe realizowane są w łącznym wymiarze 315 godzin, tj. o 15 większym od określonego w standardach kształcenia w wyniku podwyższonego wymiaru z Nauki o organizacji. Ta grupa przedmiotów poszerzona została o trzy przedmioty ogólnoeconomiczne (Makroekonomię, Podstawy rachunkowości, Przedsiębiorczość), na które przeznaczono łącznie 70 godzin, co jak wskazano powyżej jest rozwiązaniem zasadnym. Na przedmioty kierunkowe przypada łącznie 390 godzin zajęć dydaktycznych. W planie studiów ujęte są, co prawda wszystkie przedmioty obligatoryjne ze standardów kształcenia, ale łącznie przypada na nie 285 godzin zajęć wobec 300 wymaganych dla tej grupy przez standardy. Ich uzupełnieniem jest 8 przedmiotów z zakresu nauk o zarządzaniu.

Kształcenie specjalnościowe na studiach niestacjonarnych oparte jest na takiej samej strukturze programów kształcenia jak na studiach stacjonarnych z odpowiednio niższym wymiarem godzin zajęć dydaktycznych. Na przedmioty specjalnościowe przypada łącznie 255 godzin, w tym na seminarium dyplomowe aż 108. Wymiar godzinowy poszczególnych przedmiotów jest niski, gdyż wynosi od 8 do 12 godzin, przy czym w odniesieniu do większości przedmiotów 10.

Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych oferowanych jest 6 takich samych specjalności: Przedsiębiorczość i zarządzanie, Zarządzanie w administracji, Zarządzanie zasobami ludzkimi, Zarządzanie w turystyce, Rachunkowość i finanse przedsiębiorstw, Administrowanie firmą. W zasadzie wszystkie te specjalności są zgodne z kanonem wiedzy kierunku Zarządzanie. Jedynie w ramach specjalności Rachunkowość i finanse przedsiębiorstw występuje przewaga przedmiotów z zakresu dyscypliny finanse i bardziej odpowiada ona kierunkowi studiów Finanse i rachunkowość niż Zarządzanie.

Należy wskazać, że 75 proc. studentów kierunku Zarządzanie studiuje na studiach stacjonarnych. Oznacza to, że uczestniczą w procesie kształcenia w pełnym wymiarze godzin zajęć organizowanych w trakcie dni roboczych, co niewątpliwie ma pozytywny wpływ na możliwość realizacji przyjętych efektów kształcenia. W roku akademickim 2010/2011 wręcz nie uruchomiono kształcenia na pierwszym roku studiów niestacjonarnych ze względu na małą liczbę kandydatów.

W opinii studentów program studiów skonstruowany jest w odpowiedni sposób. Zdaniem studentów jednak proponowane możliwości wyboru specjalności są ograniczone, na studiach niestacjonarnych, jak argumentowała uczelnia, ze względów ekonomicznych studenci mieli do wyboru tylko 2 specjalności, a ostatecznie została utworzona tylko jedna. Studenci wyrazili swoje niezadowolenie z braku możliwości realizowania programu kształcenia zgodnie ze swoimi zainteresowaniami.

Określenie nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia następuje zgodnie z zasadami przyjętymi w ramach Krajowych Ram Kwalifikacji i odbywa się w ramach uzgodnień dokonywanych przez koordynatorów przedmiotów z prowadzącymi te przedmioty. Wymiernym wyrazem nakładu pracy wymaganego od studenta w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów są przypisane do niego punkty ECTS. Przyjmuje się, że jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin czasu pracy. Analiza rozkładu punktów ECTS przypisanych do poszczególnych przedmiotów w ramach programu studiów na kierunku Zarządzanie wskazuje, że nakład pracy przewidziany do opanowania wiedzy i nabycia umiejętności z nimi związanych pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Nakład pracy wyrażany przez punkty ECTS obejmuje nie tylko czas związany z udziałem w

zajęciach dydaktycznych ale także w odpowiednim wymiarze czas poświęcony na realizację wyznaczonych zadań oraz naukę własną.

Zdaniem studentów liczba godzin i czas trwania zajęć dydaktycznych, w ramach poszczególnych przedmiotów, dobrane są odpowiednio, umożliwiając opanowanie wszystkich zagadnień niezbędnych do uzyskania zaliczenia przedmiotu.

Plany i programy kształcenia na kierunku Zarządzanie realizowanym w PWSZ w Tarnobrzegu zawierają informacje o punktach ECTS w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów. Punkty ECTS zostały określone dla wszystkich przedmiotów ujętych w planie studiów, praktyki zawodowej oraz dla seminarium dyplomowego i związanej z nim pracy dyplomowej. Zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych student musi uzyskać łącznie w ramach cyklu kształcenia 180 punktów ECTS. Struktura tych punktów jest identyczna dla obydwu form studiów. Przedmiotom kształcenia ogólnego przypisano 20 punktów, przedmiotom podstawowym 49 punktów, przedmiotom kierunkowym 61 punktów, przedmiotom specjalnościowym 50 punktów. Na seminarium dyplomowe przypada 12 punktów ECTS. Spełnione są także pozostałe wymagania określone w standardach kształcenia odnoszące się do liczby punktów ECTS przypisanych do poszczególnych przedmiotów.

Dla zaliczenia każdego roku studiów wymagane jest uzyskanie przez studenta 60 punktów ECTS, natomiast w poszczególnych semestrach liczba ta kształtuje się na poziomie 30 punktów (poza semestrem trzecim i czwartym, w którym wynosi odpowiednio 29 i 31 punktów). Nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem systemu ECTS na Wydziale prowadzącym studia na kierunku Zarządzanie sprawuje Wydziałowy Koordynator ds. ECTS. Decyzje w sprawie zaliczenia punktów w przypadku indywidualizacji studiów, studiów na drugim kierunku bądź wznowienia studiów podejmuje dziekan Wydziału.

System ECTS stosowany na ocenianym kierunku studiów jest zgodny z regulacjami przyjętymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie warunków i trybu przenoszenia zajęć zaliczonych przez studenta.

Koncepcja kształcenia realizowana na ocenianym kierunku studiów zakłada, że studenci mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia przede wszystkim poprzez wybór przedmiotów ujętych w module przedmiotów specjalnościowych. Poza tym przedmiotem wyboru jest jeden z języków obcych – angielski bądź niemiecki. Wybór dokonywany w module przedmiotów specjalnościowych dokonywany jest w trzech zakresach: jako wybór jednej ze specjalności, wybór seminarium dyplomowego oraz wybór jednego z przedmiotów specjalnościowych z grupy kilku oferowanych. Na ten moduł przypada łącznie 50 punktów ECTS a na język obcy 9 punktów, co stwarza ogólnie wybór przedmiotów obejmujących 33 proc. ogólnej liczby punktów ECTS związanych z programem kształcenia. Oznacza to spełnienie wymogu określonego w § 5 ust. 1, pkt. 3. Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

W przypadku podjęcia studiów trybie indywidualnym lub studiów na drugim kierunku decyzję w sprawie transferu punktów podejmuje dziekan. W uczelni nie występowała dotychczas możliwość podejmowania studiów w ramach programu Erasmus. Tym samym nie była możliwa indywidualizacja procesu kształcenia poprzez wymianę międzynarodową. Uczelnia zapowiada przystąpienie do tego programu.

Sekwencja realizacji poszczególnych modułów i przedmiotów jest bardzo zbliżona dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Niewielkie różnice odnoszą się w zasadzie jedynie do niektórych przedmiotów, które są realizowane na studiach niestacjonarnych w mniejszym wymiarze godzinowych i w związku z tym prowadzone są w jednym a nie dwóch semestrach.

Inne przesunięcia nie mają znaczącego wpływu na sekwencję realizacji programów kształcenia w ramach dwóch form studiów – stacjonarnych i niestacjonarnych.

Sekwencja modułów i przedmiotów jest następująca:

- przedmioty kształcenia ogólnego skoncentrowane są w semestrach pierwszym i drugim. Jedynie nauka języka obcego jest prowadzona w sposób ciągły przez cztery pierwsze semestry studiów;
 - przedmioty podstawowe zostały dość równomiernie rozłożone pomiędzy trzy pierwsze semestry, jedynie Przedsiębiorczość prowadzona jest w semestrze czwartym. Sekwencja poszczególnych przedmiotów w ramach tego modułu jest zasadna;
 - przedmioty kierunkowe realizowane są w drugim, trzecim i czwartym semestrze. Ich następstwo w stosunku do przedmiotów podstawowych i wewnątrz grupy przedmiotów kierunkowych jest zasadniczo właściwe. Pewne zastrzeżenia można mieć jedynie do umieszczenia w pierwszym semestrze studiów Marketingu, przed poznaniem podstaw zarządzania, przedsiębiorczości oraz umieszczenie Przedsiębiorczości w semestrze czwartym, podczas gdy Teoria przedsiębiorczości, która powinna być pewnym wprowadzeniem, realizowana jest w semestrze trzecim;
 - przedmioty specjalnościowe ujęte są w planie piątego i szóstego semestru, co jest rozwiązaniem prawidłowym. Seminarium dyplomowe realizowane jest przez trzy ostatnie semestry, a więc rozpoczyna się jeszcze przed wyborem specjalności, co jest nie do końca zasadne, gdyż jego tematyka powinna być związana ze specjalnością.
- Poza podanymi uwagami, w części o charakterze dyskusyjnym, sekwencja modułów i przedmiotów na ocenianym kierunku studiów jest prawidłowa.

Elementem składowym planu studiów na kierunku Zarządzanie prowadzonym w PWSZ w Tarnobrzegu są praktyki zawodowe. Studenci są zobowiązani do odbycia praktyki w wymiarze zgodnym ze standardami kształcenia, tj. 3 tygodni. Praktyka powinna być realizowana w okresie wakacyjnym (lipiec, sierpień, wrzesień).

Organizacja, realizacja i zaliczenie praktyk odbywa się w oparciu o regulacje zawarte w Regulaminie studiów oraz opracowane na ich podstawie zasady określające miejsce odbywania praktyk, cele praktyki, tok praktyki oraz zasady zwalniania z praktyk. Praktyki odbywają się w instytucjach administracji państwowej i samorządowej, organizacjach pozarządowych, przedsiębiorstwach i innych podmiotach. Student ma prawo wyboru miejsca praktyki spośród jednostek, z którymi uczelnia ma podpisane porozumienie. Uczelnia współpracuje przy organizacji praktyk zawodowych z około 60 podmiotami.

Praktyki zawodowe odbywają się w oparciu o programy praktyk ustalane przez uczelnię dla poszczególnych kierunków studiów. Określają one cel praktyki oraz jej program dla każdego tygodnia i zostały przygotowane odrębnie dla 9 rodzajów miejsc praktyk (banku, biura rachunkowego, działu księgowości itd.). Jako cele praktyki na kierunku Zarządzanie przyjęto przygotowanie zawodowe studentów do pracy zawodowej w instytucjach, przedsiębiorstwach oraz organizacjach poprzez zapoznanie się ze specyfiką prowadzonej przez nie działalności, zwłaszcza realizowanych przez nie funkcji gospodarczych. Za ważny cel praktyki przyjmuje się poznanie przez studenta stosowanych w przedsiębiorstwie/instytucji metod i technik zarządzania.

Nadzór nad praktykami sprawuje nauczyciel akademicki wyznaczony przez Dziekana Wydziału a powołany przez Prorektora ds. Nauczania. Student jest zobowiązany do prowadzenia dzienniczka praktyki, w którym zamieszczane są informacje dotyczące jej przebiegu. Dzienniczek jest zaliczany przez opiekuna praktyki ze strony zakładu pracy oraz ze strony uczelni.

Student może być zwolniony z obowiązku odbycia praktyki. Decyzję w tym zakresie podejmuje Dziekan Wydziału w oparciu o dokumentację przedłożoną przez studenta.

Praktyki zawodowe na ocenianym kierunku studiów stanowią integralny element programu kształcenia. Odbywają się w wymiarze zgodnym ze standardami kształcenia w oparciu o programy dostosowane do kierunku studiów. Zapewniona została odpowiednia organizacja praktyk i sposób ich zaliczania.

Zdaniem studentów uczelnia pomaga w realizowaniu praktyk poprzez skierowanie studentów do wybranych przez nich instytucji rządowych, samorządowych lub pozarządowych, a także przedsiębiorstw zorganizowanych według różnych form organizacyjno – prawnych zajmujących się różnymi rodzajami działalności. W opinii studentów bogata oferta miejsc, w których mogą odbywać praktyki sprzyja rozwijaniu zainteresowań i zdobywaniu nowych umiejętności.

Studenci decyzyjną Dziekana mogą być zwolnieni z odbywania praktyk w przypadku podejmowania pracy zgodnej z kierunkiem kształcenia oraz spełnieniem jednego z kryteriów: odbyciu, co najmniej rocznego stażu, zatrudnieniem w pełnym wymiarze czasu pracy w miesiącach odbywania praktyk lub prowadzeniem działalności gospodarczej. Zdaniem studentów kryteria zaliczenia praktyk są przedstawione w sposób zrozumiały, a w przypadku wątpliwości studenci mogą korzystać z pomocy opiekuna praktyk.

Proces kształcenia zorganizowany jest w oparciu o regulacje zawarte w Regulaminie studiów, wydawane corocznie zarządzenia Rektora w sprawie organizacji roku akademickiego, plany studiów i harmonogramy zajęć.

Regulamin studiów wprowadza ogólne regulacje dotyczące przebiegu studiów, wskazując podstawy i zasady ich organizacji, odpowiedzialność organów jednoosobowych za podejmowanie stosownych przedsięwzięć organizacyjnych, prawa i obowiązki studenta związane z uczestnictwem w procesie kształcenia. Rozwiązania stosowane w tym zakresie odpowiadają powszechnie przyjętym w krajowym szkolnictwie wyższym.

Zarządzenia Rektora w sprawie organizacji roku akademickiego są przyjmowane i podawane do wiadomości zainteresowanych osób z odpowiednim wyprzedzeniem w stosunku do nowego roku akademickiego. Wprowadzają one podział roku na dwa semestry i wyznaczają okresy zajęć dydaktycznych, ferii, sesji egzaminacyjnych, wakacji. W ramach tej organizacji roku dziekani ustalają harmonogramy zjazdów na studiach niestacjonarnych. Studenci otrzymują także szczegółowe rozkłady zajęć w semestrze przed rozpoczęciem zajęć dydaktycznych w każdym z nich. Na studiach niestacjonarnych zajęcia planowane są od poniedziałku do piątku, a na studiach niestacjonarnych w ramach zjazdów organizowanych z zasady, co dwa tygodnie. Zjazdy rozpoczynają się w piątek od godziny 15.30 i trwają przez sobotę i niedzielę, przy czym zajęcia odbywają się pomiędzy godziną 8.00 a 20.30.

Studenci mają zapewniony dostęp do nauczycieli akademickich poza zajęciami w ramach konsultacji. Poza tym przyjęte jest stosowanie kontaktu mailowego.

Przedstawiona organizacja procesu kształcenia jest prawidłowa, jest dostosowana do kierunku, poziomu i profilu studiów. Umożliwia realizację efektów kształcenia w ramach zajęć prowadzonych w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem akademickim, a dodatkowo korzystanie z konsultacji.

Studenci studiów stacjonarnych pozytywnie wypowiadali się o sposobie przyporządkowania do grup ćwiczeniowych, poprzez umożliwienie wyboru grup przedpołudniowych lub popołudniowych, co zdaniem studentów jest bardzo korzystne w przypadku podejmowania dodatkowej pracy.

Indywidualizacja procesu kształcenia możliwa jest w PWSZ w Tarnobrzegu przy zastosowaniu dwóch rozwiązań. Szczególnie uzdolnieni studenci mają możliwość studiowania według indywidualnego planu studiów i programu nauczania. Polega ona na modyfikacji planu i programu nauczania w dostosowaniu do indywidualnych zainteresowań,

potrzeb i zdolności studenta. Studia według indywidualnego planu i programu mogą odbywać studenci, którzy osiągnęli średnią ze studiów, co najmniej 4,5. Zgodę na kontynuację studiów w tym trybie wydaje dziekan. Powołuje on również nauczyciela akademickiego, który sprawuje opiekę naukową nad studentem. Na ocenianym kierunku studiów aktualnie nie studiuje według indywidualnego planu i programu żaden student.

Określoną formą indywidualizacji studiów stosowaną w PWSZ w Tarnobrzegu jest umożliwienie studentom trzeciego roku podejmowania studiów na dwóch specjalnościach. W systemie tym aktualnie studiuje 5 studentów ocenianego kierunku.

Drugą formą indywidualizacji studiów jest ich realizacja w oparciu o indywidualną organizację. Kryteria dopuszczenia do studiów w tym trybie określa Regulamin studiów. Zgodę na studia według indywidualnej organizacji wydaje dziekan. Określa on jednocześnie zakres zwolnienia studenta z udziału w zajęciach dydaktycznych. Natomiast indywidualna organizacja studiów nie może prowadzić do zwolnienia studenta z obowiązku zdania wszystkich egzaminów i zaliczenia wszystkich przedmiotów ujętych w planie studiów. Z indywidualnej organizacji studiów korzysta corocznie kilku studentów ocenianego kierunku.

Na ocenianym kierunku studiów nie ma odrębnej oferty kształcenia dla studentów niepełnosprawnych. Mają oni możliwość korzystania z indywidualnej organizacji studiów na ogólnie obowiązujących zasadach. Obecnie jedna osoba niepełnosprawna o wysokim stopniu dysfunkcyjności korzysta ze wsparcia uczelni w uczestniczeniu w zajęciach dydaktycznych.

Należy stwierdzić, że w PWSZ w Tarnobrzegu stworzono odpowiednie rozwiązania organizacyjne umożliwiające indywidualizację procesu kształcenia. Zakres korzystania z nich przez studentów jest jednak stosunkowo niewielki.

Studenci zgodnie stwierdzili, iż wiedzą o możliwości indywidualizacji procesu kształcenia, ponadto nie wskazywali na trudności związane z jej uzyskaniem. Zdaniem studentów Regulamin w sposób zrozumiały przedstawia kryteria ubiegania się o przyznanie takich form realizacji procesu kształcenia.

3.2).

Efekty kształcenia, treści programowe, formy i dydaktyczne określone dla kierunku Zarządzanie w dużym stopniu tworzą spójną całość. Jak wskazuje analiza nowych programów kształcenia odpowiadająca KRK są one odpowiednio ze sobą powiązane. Można tak stwierdzić na następującej podstawie:

- efekty kształcenia i treści programowe dla poszczególnych specjalności i przedmiotów są spójne z efektami kształcenia i treściami programowymi właściwymi dla kierunku Zarządzanie;
- program kształcenia na kierunku Zarządzanie realizowany w przeważającym zakresie w formie studiów stacjonarnych, w pełnym wymiarze godzin zajęć dydaktycznych, w szczególności z relatywnie dużą liczbą godzin zajęć prowadzonych w formach aktywnych (ćwiczenia). Stwarza to dobrą możliwość kształtowania umiejętności i kompetencji społecznych;
- metody dydaktyczne określone są w sylabusach przedmiotów w sposób dostosowany do charakteru poszczególnych zajęć, z relatywnie dużym udziałem metod aktywizujących.

Analiza i ocena programu kształcenia realizowanego obecnie na II i III roku studiów, przeprowadzona z punktu widzenia zawartych w nim efektów kształcenia wykazuje generalnie ich zgodności z treściami programowymi oraz formami i metodami dydaktycznymi. Wynika to z analizy sylabusów przedmiotów, zawartości treści przedmiotów przypisanych specjalnościom a także wykorzystywanym metodom dydaktycznym.

3.3).

Ocena oceny jakości kształcenia na kierunku Zarządzanie prowadzonym w Instytucie Przedsiębiorczości i Zarządzania PWZS w Tarnobrzegu przeprowadzona przez Zespół Oceniający PKA w dniach 10 – 11 lutego 2007 r. nie sformułowana zaleceń w odniesieniu do kwestii związanych z jakością kształcenia. Poczynione zostały jedynie uwagi dotyczące kilku kwestii wymienionych w punkcie 2, ust. 5 niniejszego raportu. Uczelnia w reakcji na te uwagi dokonała zmian we wszystkich wskazanych zakresach.

Zmiany w procesie kształcenia prowadzące do rozwoju kierunku studiów polegały na:

- wprowadzeniu pięciu nowych specjalności,
- opracowaniu programów kształcenia formułujących efekty kształcenia zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji,
- opisu sylwetki absolwenta, chociaż nadal pozostaje on zbyt lakoniczny,
- uszczegółowieniu zasad zaliczania poszczególnych przedmiotów,
- modyfikacji zasad sprawdzania wiedzy na egzaminie dyplomowym.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Program kształcenia spełnia podstawowe wymagania, co do wymiaru godzin i treści programowych określone w odpowiednich przepisach. Dotyczy to programu kształcenia realizowanego obecnie na II i III roku studiów.

Ocena nowych programów studiów, odpowiadających efektom kształcenia opisanym według KRK, upoważnia do stwierdzenia, że spełnia on wszystkie wymagania. Obejmuje on odpowiednią liczbę godzin do wyboru przez studentów. Prawidłowo określono nakład pracy niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, czego odzwierciedleniem są punkty ECTS dla poszczególnych przedmiotów, semestrów i całych studiów. Sekwencja przedmiotów jest właściwa. Wymiar praktyk zawodowych i ich organizacja prawidłowa.

2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe i metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

3) Uczelnia dokonała zmian programowych i organizacyjnych wynikających z uwag sformułowanych w ramach poprzedniej oceny.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zrealizowania celów edukacyjnych programu studiów

4.1). Struktura kwalifikacji oraz liczba osób prowadzących zajęcia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Wśród nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku znajdują się specjaliści z zakresu zarządzania, ekonomii, socjologii, psychologii, matematyki, prawa, informatyki, wychowania fizycznego. Specjalności te są właściwie skorelowane z efektami kształcenia przewidywanymi w programie kształcenia.

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy.

4.2).

Analiza minimum kadrowego przeprowadzona została w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r.

w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.).

Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku Zarządzanie stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Do minimum kadrowego wliczani są nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów (§ 13 ust. 1 ww. rozporządzenia).

Wszystkim nauczycielom akademickim wskazanym przez Uczelnię do minimum kadrowego kierunku Zarządzanie na bieżący rok akademicki zaplanowano prowadzenie na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęć dydaktycznych w wymiarze przewidzianym przepisami § 13 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze, co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub stopień zawodowy magistra).

Oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwoliły na stwierdzenie, że większość osób wskazanych przez Uczelnię do minimum kadrowego, spełniła warunki art. 112a ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.). Jeden nauczyciel akademicki podpisał oświadczenie o wliczeniu do minimum kadrowego z dniem 1 października 2012 r., jednak było to spowodowane zastąpieniem w minimum kadrowym innego nauczyciela, z którym 31 sierpnia br. rozwiązano umowę o pracę z uwagi na osiągnięcie wieku emerytalnego.

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Akty mianowania oraz umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Ocena spełnienia wymagań prawa w zakresie minimum kadrowego wymaga analizy dorobku naukowego osób wskazanych przez uczelnię do składu minimum kadrowego z punktu widzenia posiadania dorobku w zakresie dyscyplin naukowych, dla których określono efekty kształcenia. W Raporcie samooceny uczelnia określiła, iż kształcenie na kierunku Zarządzanie odbywa się w ramach obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych, dyscypliny naukowej nauki o zarządzaniu.

W trakcie wizytacji Rektor uczelni w formie pisemnej (pismo z dnia 20.10.2012 r.) złożył dodatkowe wyjaśnienia do składu minimum kadrowego kierunku Zarządzanie. Poinformował, że na dzień 1 października 2012 roku skład minimum kadrowego tworzy 9 wskazanych osób i skład ten został wprowadzony do systemu Pol-on na nowy rok akademicki. Stwierdza się, iż w skład minimum kadrowego wchodzi przedstawiciele nauk o zarządzaniu, ekonomii i socjologii, reprezentujący obszar nauk społecznych. Zgodnie z załączonym wydrukiem z systemu POL-on kierunek Zarządzanie został przyporządkowany do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauk ekonomicznych w dyscyplinach nauki o zarządzaniu i ekonomia oraz do dziedziny nauk społecznych z zakresie dyscypliny socjologia. W związku z powyższym należy przyjąć, iż stan faktyczny przyporządkowania kierunku do obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych jest odmienny niż wskazany w Raporcie samooceny i analiza dorobku nauczycieli akademickich powinna być dokonywana w kontekście trzech wskazanych dyscyplin naukowych, a mianowicie: nauk o zarządzaniu, ekonomii i socjologii.

W świetle powyższych ustaleń do minimum kadrowego kierunku Zarządzanie można zaliczyć osoby posiadające dorobek naukowy w obszarze wiedzy odpowiadającemu obszarowi kształcenia nauk społecznych i reprezentującym dyscypliny naukowe:

- nauki o zarządzaniu – 2 samodzielnych pracowników naukowych oraz 3 pracowników ze stopniem doktora
- socjologia -1 samodzielny pracownik naukowy
- ekonomia – 3 pracowników ze stopniem doktora.

Łącznie do minimum kadrowego zaliczono 9 pracowników naukowych w tym trzech samodzielnych i 6 ze stopniem doktora, co zapewnia spełnienie wymogów prawnych do prowadzenia studiów I stopnia.

Oceniany kierunek przyporządkowano do obszaru nauk społecznych dziedziny nauk ekonomicznych oraz dyscyplin naukowych: nauki o zarządzaniu, ekonomia, socjologia. Należy stwierdzić, iż w składzie minimum kadrowego są reprezentanci wskazanego obszaru wiedzy oraz poszczególnych dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.

Minimum kadrowego na studiach I na kierunku Zarządzanie o profilu ogólnoakademickim spełnia wymogi rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.).

W trakcie wizytacji na kierunku Zarządzanie przeprowadzonej w roku akademickim 2006/2007 w skład minimum kadrowe wchodziło 6 z 9 osób z minimum w bieżącym roku akademickim. Aktualny skład osobowy minimum kadrowego, z wyjątkiem jednego nauczyciela akademickiego włączonego do minimum w zastępstwie, istnieje od roku akademickiego 2009/2010, a zatem jest on stabilne.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku (290) spełnia wymagania § 17 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.). **Wynosi 1: 32 przy obowiązującym na wizytowanym kierunku 1 : 160.**

Obsada poszczególnych przedmiotów uwzględnia specjalności naukowe nauczycieli akademickich. Dotyczy to tak nauczycieli wchodzących w skład minimum kadrowego jak i grupy pozostałych nauczycieli akademickich. Przedmioty wywodzące się z dyscyplin spoza dziedziny nauk ekonomicznych takie jak prawo, informatyka, psychologia, matematyka powierzane są specjalistom posiadającym kwalifikacje w odpowiednim zakresie. Nie stwierdzono uchybień pod względem obsady zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów.

Przeprowadzone hospitacje zajęć upoważniają do ich pozytywnej oceny. Zajęcia odbywają się terminowo, zgodnie z planem zajęć. Prowadzący zachowują wszelkie wymogi związane z prawidłową realizacją zajęć. Zauważono właściwe korzystanie ze środków multimedialnych, ale jednocześnie wykorzystywanie przez prowadzących zasady komentowania poszczególnych zagadnień, podawania przykładów, angażowania studentów. Należy podkreślić właściwą atmosferę panującą na zajęciach. Hospitowane zajęcia dydaktyczne z jednego przedmiotu w formie wykładu i ćwiczeń prowadzone przez tego

samego nauczyciela akademickiego w jednym ciągu czasowych były ze sobą spójne metodycznie. Odpowiadały założeniom programowym przyjętym w sylabusach. Realizowane były na dobrym poziomie merytorycznym z wykorzystaniem technik audiowizualnych. W ramach wykładu dominował przekaz podawczy, a na ćwiczeniach wykorzystywano metody aktywizujące.

Załącznik nr 6 Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.

4.3).

Uczelnia nie przedstawiła formalnych procedur i kryteriów wstępnego doboru nauczycieli akademickich. Jednakże na podstawie stwierdzonej wyżej zgodności struktury kwalifikacji nauczycieli akademickich z potrzebami realizacji zakładanych efektów kształcenia można wnioskować, iż praktycznie stosowane procedury są stosunkowo skuteczne. Weryfikacja nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne następuje w ramach systemu zapewnienia jakości kształcenia, a w szczególności w procesie przeprowadzania ankiet studenckich. Procesy monitorowania i doskonalenia kompetencji nauczycieli dydaktycznych opisują szczegółowe procedury oceny nauczycieli i zajęć przez studentów. Zasady i procedury prowadzenia hospitacji zajęć dydaktycznych zawarte są w przyjętym Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia. Warto podkreślić, iż funkcjonuje system premiowania wyróżniających się nauczycieli akademickich z uwzględnieniem ich naukowo-organizacyjnego zaangażowania oraz wyników ankiet przeprowadzonych wśród studentów jeden raz w roku. Ponadto jednostka deklaruje, iż procesowi weryfikacji kadry dydaktycznej służy regularne monitorowanie kompletności i aktualności sylabusów, a także wspieranie innowacji dydaktycznych.

Uczelnia deklaruje, iż dofinansowuje młodym pracownikom studia doktoranckie oraz udziela urlopy naukowe na okres trzech miesięcy w przypadku zaawansowania dysertacji. Obecnie Uczelnia dofinansowuje studia doktoranckie dla trzech osób oraz sfinansowała przewód doktorski jednej osoby. Za najważniejszą jednak formę wspierania rozwoju naukowego młodszych pracowników nauki należy uznać stwarzanie im możliwości uczestniczenia w procesach badawczych organizowanych przez jednostkę. Realizowane jest to poprzez udział w realizacji projektów naukowo-badawczych prowadzonych przez bardziej doświadczonych pracowników naukowych. Organizowane są również seminaria dla młodych pracowników z zakresu metodyki realizowania prac. Ponadto pracownicy dydaktyczni mają możliwość uczestnictwa w wykładach otwartych organizowanych na uczelni, w konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych, publikowania w uczelnianym Wydawnictwie, a także w wydawnictwach zewnętrznych.

Podczas spotkania z kadrami zabierało głos niewielu nauczycieli akademickich. Nauczyciele pozytywnie wypowiadali się na temat znaczenia reformy szkolnictwa wyższego, zwłaszcza w zakresie wprowadzania nowej formuły opisów efektów kształcenia przy wykorzystaniu KRK. Wskazywali również na słabe przygotowanie kandydatów na studia oraz małe zainteresowanie studiami niestacjonarnymi, co wynika z sytuacji materialnej mieszkańców Regionu Tarnobrzeskiego.

4.4). W poprzedniej ocenie jakości kształcenia nie sformułowano uwag w zakresie kadry dydaktycznej.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego; ocena: w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Struktura kwalifikacji oraz liczba nauczycieli akademickich pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.
- 2) Minimum kadrowego na studiach I na kierunku Zarządzanie o profilu ogólnoakademickim spełnia wymogi rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.).
- 3) Procedury doboru kadry dydaktycznej nie zostały sformalizowane, jednakże praktyczne efekty działań w tym zakresie są satysfakcjonujące. System weryfikacji i wsparcia rozwoju kadry nauczycieli akademickich działa prawidłowo.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych,

Budynki, w których odbywają się zajęcia ze studentami wizytowanego kierunku studiów, mieszczące się przy ulicy H. Sienkiewicza 50 oraz przy ulicy Kardynała Stefana Wyszyńskiego 10, są własnością Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnobrzegu. Władze Uczelni podpisały umowę z Dyrektorem Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 im. Bartosza Głowackiego w Tarnobrzegu na wynajem sali gimnastycznej, w której prowadzone będą zajęcia z wychowania fizycznego dla studentów Uczelni oraz studentów Klubu Uczelnianego AZS przy PWSZ.

Należy nadmienić, iż główny budynek dydaktyczny przy ulicy kardynała St. Wyszyńskiego 10, to nowoczesny obiekt oddany do użytku w 2006r, który zapewnia wszystkie niezbędne warunki z punktu widzenia możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na kierunku zarządzanie. Liczba, jakość i wyposażenie sal wykładowych i ćwiczeniowych nie budzą wątpliwości. Pewnym obszarem do doskonalenia są jeszcze sale ćwiczeniowe, które nie są w pełni wyposażone w sprzęt multimedialny. W budynku tym zapewniono także właściwe warunki pracy kadrze dydaktycznej, pomieszczenie do prowadzenia badań statystycznych, bufet, pomieszczenia do ćwiczeń fizycznych, miejsca na przedsięwzięcia kulturalne i społeczne (galeria). Zapewniony jest dostęp studentom do infrastruktury Wirtualnej Uczelni.

Zdaniem studentów, baza dydaktyczna Uczelni zapewnia realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku. Studenci często korzystają z działającej w budynku bezprzewodowej sieci dostępu do Internetu. Doceniają także funkcjonowanie bufetu, którego godziny otwarcia dostosowane są także do studentów studiów niestacjonarnych, a proponowana oferta gastronomiczna była konsultowana ze studentami.

Biblioteka usytuowana jest w nowym budynku, co zapewniło doskonałe warunki lokalowe zarówno z punktu widzenia przestrzeni dla osób korzystających z czytelni i biblioteki, jak i z perspektywy zabezpieczenia zbiorów bibliotecznych. Zapewniono dostęp do katalogów w wersji elektronicznej na miejscu, jak też katalog biblioteczny dostępny jest w Internecie. Czytelnicy biblioteki mają możliwości korzystania z baz danych EBSCO. Analiza działania bazy potwierdziła, iż zapewnia ona dostęp do pełnotekstowych wersji wielu źródeł, w tym czasopism zagranicznych. Obecnie biblioteka dysponuje prawie 16 tys. woluminów, w tym znaczna część dotyczy zarządzania i dyscyplin pokrewnych. Warunki infrastruktury bibliotecznej w pełni zapewniają możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Pomimo, iż uczelnia dysponuje własną biblioteką, to na prośbę studentów i pracowników Uczelni biblioteka sprowadza w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych

materiały niedostępne w bibliotece uczelnianej oraz w bibliotekach na terenie Tarnobrzegu (Biblioteka Pedagogiczna oraz Miejsca Biblioteka Publiczna). Współpracę w zakresie wypożyczeń międzybibliotecznych biblioteka Uczelni nawiązała z bibliotekami: Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Wydziału Prawa Uniwersytetu Rzeszowskiego. Ponadto podpisano umowy w sprawie komputerowego wypożyczania książek z Biblioteką Główną Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Biblioteką Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wyżej wspomniane umowy zostały przedłożone do wglądu w trakcie wizytacji.

Zdaniem studentów biblioteka wyposażona jest w niezbędny księgozbiór, który jest dostosowany do prowadzonych kierunków kształcenia, zapewniający dostęp do fachowej literatury. W przypadku braku potrzebnej literatury wymaganej do zaliczenia przedmiotów podstawowych studenci mogą zgłosić potrzebę zakupu konkretnej pozycji książkowej. Katalog internetowy ułatwia studentom poszukiwanie potrzebnych informacji o dostępności książek i zamawiania literatury przez Internet.

Dobór instytucji, w których są prowadzone praktyki zawodowe nie budzi zastrzeżeń.

Studenci bardzo dobrze oceniają dobór instytucji, w których prowadzone są praktyki zawodowe. Praktyki odbywane są w urzędach, przedsiębiorstwach, bankach lub biurach rachunkowych zapewniają zdobycie założonych efektów kształcenia w postaci niezbędnego doświadczenia oraz wiedzy z zakresu funkcjonowania danej jednostki. Studenci pozytywnie oceniają możliwość wyboru instytucji, w której będą odbywać praktyki.

Uczelnia ocenia, iż posiadana infrastruktura w pełni pokrywa potrzeby w zakresie kształcenia na kierunku zarządzanie, a nawet przewyższa aktualne potrzeby i w związku z tym nie przewiduje się działań związanych z jej rozwojem.

Budynek uczelni przy ulicy Kardynała Wyszyńskiego jest przystosowany do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Zapewniono udogodnienia architektoniczno – techniczne, umożliwiające poruszanie się osobom niepełnosprawnym, w tym: podjazdy dla wózków inwalidzkich, toaletę, windę. W bibliotece zainstalowano specjalny sprzęt przystosowany do potrzeb osób słabowidzących. Natomiast budynek przy ul. H. Sienkiewicza jest jedynie częściowo dostosowany dla osób niepełnosprawnych.

W ramach poprzedniej oceny jakości kształcenia nie sformułowano zaleceń dotyczących infrastruktury.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego; ocena w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Infrastruktura dydaktyczna Uczelni w pełni pozwala osiągać zakładane efekty kształcenia. Liczba i jakość sal wykładowych i ćwiczeniowych nie budzi najmniejszych wątpliwości. Studenci mają dostęp do Wirtualnej Uczelni. Organizacja i wyposażenie biblioteki zasługuje na wyróżnienie, zapewniony jest także dostęp do baz danych EBSCO umożliwiające korzystanie z pełnotekstowych publikacji.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów,

Na podstawie przeprowadzonej oceny parametrycznej jednostek, w 2010 roku Instytut Przedsiębiorczości i Zarządzania decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego uzyskał drugą kategorię. Główne problemy badawcze związane są z nurtem dydaktyczno-naukowym Wydziału Przedsiębiorczości i Zarządzania w obszarze szeroko rozumianych uwarunkowań przedsiębiorczości.

Wydział Przedsiębiorczości i Zarządzania otrzymał niewielką dotację podmiotową na utrzymanie potencjału badawczego. Ponadto badania i rozwój naukowy są finansowane z wygospodarowanych środków własnych uczelni. W roku 2012 jest to kwota 30.000 zł.

W Raporcie samooceny uczelnia przedstawiła wykaz 16 aktualnie prowadzonych indywidualnych i zespołowych projektów badawczych. Pracownicy Wydziału często uczestniczą w krajowych konferencjach naukowych. Szczególnym wyrazem naukowej aktywności są organizowane w cyklu dwuletnim znane w kraju konferencje naukowe „Uwarunkowania przedsiębiorczości”.

Nauczyciele prowadzący zajęcia na kierunku zarządzanie realizują tematy badawcze dotyczące zarówno rozwoju młodej kadry naukowej, jak i kształtowania specjalizacji naukowej jednostki oraz doskonalenia procesu dydaktycznego. Obejmują one autorskie projekty badawcze, a także związane są z przewodami doktorskimi pracowników. Po zakończeniu procesu badawczego kierowanego przez samodzielnych pracowników naukowych przygotowywane są materiały metodyczno-dydaktyczne jako Raporty z badań. Dotychczas przygotowano wydanie jednego zbiorczego Raportu. Materiały są dostępne w bibliotece i studenci mogą z nich korzystać także jako pomoc przy opracowywaniu własnych prac dyplomowych. Stanowią one inspiracje dla studentów także w zakresie wyboru tematów prac dyplomowych. Promotorzy zachęcają do wyboru tematów zbieżnych z tematyką prowadzonych przez siebie badań. W sylabusach przedmiotów uwzględnia się wyniki prowadzonych badań.

Uczelnia deklaruje, iż udział studentów w badaniach naukowych realizuje się głównie poprzez działalność Kół Naukowych. Prace studentów, w tym Wydziału Przedsiębiorczości i Zarządzania prezentowane są między innymi podczas sesji Kół Naukowych. Opracowania studentów są recenzowane i publikowane w publikacji: Prace Naukowe Studentów. Sesje kół naukowych (odbyły się dotychczas trzy) owocowały przygotowaniem obszernych materiałów konferencyjnych. Studenci są również zaangażowani do badań prowadzonych przez uczelnię w formie pracy jako ankieterzy.

Także w opinii studentów dzięki działającym na uczelni kołom naukowym mogą oni rozwijać swoje zainteresowania w sferze naukowej i w pracy wolontariackiej. W ramach działalności naukowej, członkowie kół naukowych uczestniczą w sesjach i konferencjach naukowych poświęconych zagadnieniom z zakresu ekonomii i przedsiębiorczości. Działalność kół naukowych zapewnia rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, które ułatwią przyszłym absolwentom odnalezienie się na rynku pracy. Na początku każdego semestru organizowane są także spotkania dla studentów, połączone z prezentacją Kół Naukowych, mające na celu aktywizację i zainteresowanie studentów działalnością naukową.

Na podstawie dokumentacji przekazanej przez wizytowaną uczelnię oraz rozmowy ze studentami należy stwierdzić, iż studenci są zainteresowani rozwojem naukowym. Uczelnia zapewnia studenckim organizacjom naukowym odpowiednie warunki finansowe pozwalające na funkcjonowanie ruchu naukowego. Zdaniem przedstawicieli organizacji studenckich nauczyciele akademiccy zapewniają członkom kół naukowych odpowiednią opiekę merytoryczną.

Ponadto uczelnia organizuje wykłady otwarte. W latach 2007-2012 odbyło się 24 takich spotkań, wygłaszanych przez prelegentów ze świata nauki, polityki czy biznesu, w których mogą uczestniczyć wszyscy pracownicy Uczelni, studenci, a także osoby z zewnątrz zainteresowane daną problematyką.

Cyklicznie raz w roku organizowana jest, ciesząca się dużym zainteresowaniem uczestników z całej Polski, ogólnopolska sesja Kół Naukowych. Spotkanie ma na celu wygłoszenie referatów prezentujących osiągnięcia i zainteresowania studentów, a także propagowanie aktywnych i twórczych postaw studentów oraz tworzenie klimatu akademickiej dyskusji naukowej. Prace i referaty przygotowane przez studentów są przedstawiane w recenzowanej publikacji pokonferencyjnej.

Zdaniem studentów Uczelnia podejmuje współpracę w zakresie rozwoju studenckiego ruchu naukowego z innymi ośrodkami akademickimi w Polsce, poprzez udział studentów w konferencjach i sympozjach organizowanych w innych Uczelniach. Ponadto członkowie kół biorą udział w warsztatach i certyfikowanych szkoleniach oraz konkursach tematycznych.

Uczelnia rozpoczęła współpracę z Lwowskim Instytutem Ekonomiki i Turystyki. Umowa obejmuje także wymianę studentów oraz organizację spotkań dydaktycznych. Dotychczas odbyło się jedno seminarium oraz wyjazd studyjny, podczas którego zapoznano się ze sposobem organizacji procesu dydaktycznego i organizacji praktyk przez zagranicznego partnera. Cztery asystentki pracujące w uczelni są zaangażowane w projekt stypendiów doktorskich związany z promocją transferu wiedzy do praktyki gospodarczej w ramach PO KL poddziałanie 8.2.2. prowadzone przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego. Uczelnia uczestniczyła w badaniach organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Tarnobrzegu na Temat „Rynek Pracy w powiecie tarnobrzesckim – badania przedsiębiorców powiatu tarnobrzesckiego”. Dodatkowo cztery osoby uczestniczyły w opracowaniu strategii Miasta Tarnobrzeg.

W ramach poprzedniej oceny jakości kształcenia nie sformułowano zaleceń dotyczących badań naukowych.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego; ocena: wyróżniająca
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Uczelnia realizując studia pierwszego stopnia nie jest zobowiązana do prowadzenia badań naukowych. Tym bardziej należy docenić duży wysiłek badawczy, który w znacznym stopniu przekłada się na doskonalenie procesu dydaktycznego. Na podstawie przeprowadzonej oceny parametrycznej jednostek, w 2010 roku Instytut Przedsiębiorczości i Zarządzania decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego uzyskał drugą kategorię. Pracownicy uczestniczą w licznych konferencjach, prowadzą tematy badawcze związane ze specjalnością dydaktyczno-naukową jednostki. Na podkreślenie zasługuje także organizowanie znanej cyklicznej konferencji „Uwarunkowania przedsiębiorczości”. Bardzo aktywnie rozwija się praca kół naukowych. Następuje rozwój współpracy naukowej z partnerami krajowymi i z partnerem zagranicznym. Prowadzone badania pozytywnie wpływają na rozwój młodej kadry i na proces dydaktyczny.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1).

Rekrutacja kandydatów na pierwszy rok studiów odbywa się w oparciu o zasady ustalane w uchwałach Senatu. Uchwały te przyjmowane są w terminie określonym w Ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym. Regulamin kwalifikacji na studia na rok akademicki 2012/2013 stanowiący załącznik do Uchwały Senatu z dnia 15 marca 2011 r. określa, że przyjęcia kandydatów na I rok studiów odbywają się w trybie konkursu świadectw dojrzałości. W odniesieniu do kandydatów z „nową maturą” kryterium w postępowaniu kwalifikacyjnym stanowi suma punktów uzyskanych ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych na egzaminie maturalnym. Z grupy przedmiotów dodatkowo wybranych przez kandydata uwzględnia się tylko jeden przedmiot dodatkowy pozwalający kandydatowi uzyskać większą liczbę punktów. Natomiast w odniesieniu do kandydatów ze „starą maturą” kryterium w postępowaniu kwalifikacyjnym jest suma punktów uzyskanych ze wszystkich przedmiotów na egzaminie maturalny. Szczegółowe zasady przyjmowania laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych określone są odrębną uchwałą Senatu i obowiązują przez okres trzech lat. Zasady rekrutacji na pierwszy rok studiów nie zawierają regulacji dyskryminujących jakąkolwiek grupę kandydatów.

Postępowanie kwalifikacyjne prowadzą Instytutowe (obecnie Wydziałowe) Komisje Rekrutacyjne. Od decyzji Komisji Instytutowej (Wydziałowej) kandydatowi przysługuje odwołanie do Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej. Decyzję w sprawie odwołania podejmuje Rektor.

Limity przyjęć kandydatów na pierwszy rok studiów ustala Senat. W roku akademickim 2012/2013 wynosił on dla kierunku Zarządzanie 65 osób (na studia stacjonarne – przyjęto 121 osób. Na studia niestacjonarne – ze względu na małą liczbę kandydatów nie uruchomiono tej formy studiów.

7.2).

Stosowana w PWSZ w Tarnobrzegu organizacja procesu kształcenia zorientowana jest na motywowanie studentów do systematycznej nauki w trakcie całych studiów. Weryfikacja nabywanej wiedzy i umiejętności następują na bieżąco poprzez stymulowanie i ocenianie aktywności studentów w ramach ćwiczeń, przeprowadzanie kolokwium, sprawdzianów i innych form sprawdzania postępów w nauce w trakcie semestru. Ostateczna ocena nabytej wiedzy i umiejętności następuje w ramach zaliczenia końcowego przedmiotu i/lub egzaminu. Plany studiów, zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych przewidują, że studenci ocenianego kierunku zdają łącznie 21 egzaminów. Egzaminem kończy się większość przedmiotów przekazujących treści podstawowe i kierunkowe oraz język obcy i do czterech przedmioty specjalnościowe. Rozkład egzaminów pomiędzy semestry jest równomierny. Zaliczenia przedmiotów nie objętych egzaminem odbywają się na różnych zasadach, jak aktywność na zajęciach, czy kolokwium zaliczeniowe. Tak zorganizowany system oceny osiągnięć studentów zorientowany jest na aktywny i systematyczny udział w procesie kształcenia.

W celu weryfikacji wymagań stawianych studentom ocenianego kierunku studiów analizie poddano prace zaliczeniowe i egzaminacyjne jedynie z przedmiotów: Mikroekonomia, Przedsiębiorczość oraz Finanse. Test z Mikroekonomii zawierał 13 pytań, w większości wielokrotnego wyboru, a częściowo wymagających uzupełnienia. Stopień trudności testu należy uznać za właściwy, a na pracach zostały umieszczone oceny każdego z zagadnień częściowych. Sprawdzian pisemny z Finansów obejmował zadanie wyjaśnienie pięciu pojęć i opisanie dwóch zagadnień. Na pracach zostały umieszczone oceny częściowe i ocena łączna. Z przedmiotu Przedsiębiorczość było to 11 projektów dotyczących założenia firmy. Wszystkie zostały ocenione na b. dobry, brak było jednak na pracach uwag czy uzasadnienia ocen. Bardzo mała liczba prac zaliczeniowych nie pozwoliła Zespołowi

Oceniającemu na szerszą ocenę prawidłowości weryfikacji wiedzy i umiejętności na ocenianym kierunku studiów.

Na spotkaniu studenci zgodnie stwierdzili, że system oceny osiągnięć studentów skonstruowany jest według przejrzystych zasad. Studenci na pierwszych zajęciach są informowani o wymaganiach egzaminacyjnych z danego przedmiotu. W opinii studentów forma zaliczenia przedmiotu dostosowana jest do jego treści. Stopień trudności, zakres pytań w pełni odpowiada sylabusom przedmiotów i wskazuje na dopasowanie formy do charakteru przedmiotu poprzez wprowadzenie różnych sposobów sprawdzania wiedzy – testy, odpowiedzi ustne, egzaminy opisowe. Studenci czują się odpowiednio poinformowani o zasadach zaliczania zajęć.

Studenci przedstawiali pozytywne opinie dotyczące sposobu i formy przeprowadzenia egzaminów. Zdaniem studentów zarówno egzaminy, ustne jak i pisemne, zapewniają pełny obiektywizm oceny. Na egzaminie ustnym muszą być obecne, co najmniej dwie osoby, co dodatkowo jest gwarantem zapewnienia bezstronności oceny. Studenci na indywidualną prośbę mają możliwość uzyskania informacji zwrotnej dotyczącej popełnionych błędów.

7.3).

Studenci są informowani o funkcjonowaniu systemu ECTS. Jednakże jak wynika z Raportu samooceny nie uczestniczą oni w programach międzynarodowych oraz w wymianie organizowanej z zagranicznymi ośrodkami akademickimi. Brak faktycznego wykorzystania systemu ECTS i wymiany międzynarodowej stanowi słabość procesu dydaktycznego na ocenianym kierunku studiów.

7.4).

System opieki naukowej i dydaktycznej realizowany jest w sposób prawidłowy. Studenci mają zapewnioną możliwość konsultacji z wykładowcami w czasie cotygodniowych dyżurów w określonych godzinach. Zdaniem studentów ilość godzin konsultacji pracowników akademickich jest wystarczająca oraz dostosowana do liczby studentów i trybów studiów. Dodatkowo, studenci pozytywnie ocenili możliwość kontaktu z większością pracowników za pomocą poczty elektronicznej.

Studenci na pierwszych zajęciach są informowani o wymaganiach egzaminacyjnych z danego przedmiotu. W opinii studentów forma zaliczenia przedmiotu dostosowana jest do jego treści. Studenci zgodnie stwierdzili, że mają zapewniony odpowiedni dostęp do informacji związanych z tokiem studiów, a także materiałów niezbędnych w procesie dydaktycznym.

Podstawowym czynnikiem motywującym studentów do osiągnięcia lepszych wyników są stypendia rektora za wyniki w nauce i osiągnięcia naukowe, które może otrzymać student posiadający wysoką średnią ocen z egzaminów i zaliczeń uzyskaną w poprzednim roku akademickim lub posiadający dodatkowe osiągnięcia artystyczne lub wybitne osiągnięcia naukowe czy też wybitne wyniki sportowe we współzawodnictwie krajowym lub międzynarodowym. Ponadto studenci wiedzą o możliwościach korzystania ze stypendiów pozauczelnianych np. Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Z przedstawionej dokumentacji wynika, iż 8 osób ubiega się o przyznanie tego stypendium na rok akademicki 2012/2013.

W Uczelni funkcjonuje również stypendium im. Stanisława Tarnowskiego przyznawane jednej osobie z kierunku, która uzyskała najlepszą średnią ocen za poprzedni rok akademicki. Ponadto organizowany jest konkurs na najlepszą pracę dyplomową.

Funkcjonujący w wizytowanej jednostce system pomocy materialnej jest zgodny z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym. Na Wydziale została powołana Komisja Stypendialna, funkcjonuje również uczelniana Odwoławcza Komisja Stypendialna. Studenci są delegowani do prac w komisjach na podstawie Uchwały Rady Uczelnianej Samorządu Studentów działającego w Uczelni, w obu komisjach studenci stanowią większość składu, spełniając wymagania art. 177 ust. 3. wyżej wymienionej Ustawy. Zaznaczyć należy, że w składach Komisji Stypendialnych są także studenci reprezentujący wizytowany kierunek.

Decyzje o przyznaniu lub nieprzyznaniu stypendium są zgodne z art.107 kodeksu postępowania administracyjnego, zawierają m.in. pouczenie o możliwości odwołania się. Dostarczenie decyzji studentom jest również zgodne z KPA.

W Uczelni działa Samorząd Studencki reprezentujący studentów poszczególnych kierunków w organach kolegialnych, takich jak Senat, Rady Wydziałów oraz Komisjach funkcjonujących w uczelni, gdzie spełniony jest wymóg ustawowy minimum 20% udziału przedstawicieli studentów oraz doktorantów. Ponadto Samorząd podejmuje działania o charakterze kulturalnym i społecznym. Przedstawiciele studentów bardzo dobrze oceniają współpracę z Władzami Wydziału, a także Uczelni.

Wsparciem aktywizacji zawodowej zajmuje się Biuro Karier. Prowadzi doradztwo zawodowe dla studentów i absolwentów, oferuje pomoc przy pisaniu CV, listów motywacyjnych. Udziela indywidualnych i grupowych konsultacji dotyczących możliwości dalszego kształcenia, rozwoju kariery zawodowej, podnoszenia kwalifikacji. Biuro organizuje różnego rodzaju warsztaty oraz kursy. Ponadto został opracowany projekt „Moje Przedsiębiorstwo” mający na celu aktywizowanie studentów i zachęcenie do zakładania własnej działalności gospodarczej. Biuro Karier nawiązało współpracę z wydawcą - Grupą Modus, która wydaje informatory dotyczące pracy, kariery, stażów i praktyk i udostępnia je studentom. Współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnobrzegu, Wojewódzkim Urzędem Pracy w Rzeszowie.

Podczas spotkania studenci pozytywnie wypowiedzieli się na temat systemu informacyjnego funkcjonującego w Uczelni. O sprawach pilnych np. odwołanie zajęć studenci są informowani przez wiadomości sms lub telefonicznie, natomiast o kwestiach mniej ważnych dowiadują się poprzez zamieszczane ogłoszenia w systemie „Wirtualna Uczelnia” lub na stronie internetowej. Ponadto w gablotach umieszczane są informacje dotyczące pomocy materialnej, programu i planu studiów, a także konsultacje pracowników naukowych.

Studenci wyrazili bardzo pozytywne opinie o systemie internetowym „Wirtualna Uczelnia”, gdzie przez indywidualne konto studenci mają dostęp do kompleksowego zbioru informacji związanych z procesem studiowania. W ocenie studentów nie ma problemów z dostępem do aktów wewnętrznych funkcjonujących w Uczelni, regulaminów, programu organizacji roku akademickiego, planów zajęć. Zdaniem studentów strona internetowa jest bardzo dobrą bazą informacji, skonstruowaną w sposób przejrzysty, ponadto informacje zamieszczane na stronie są na bieżąco aktualizowane.

Zjazdy studentów niestacjonarnych odbywają się w popołudniach w piątki oraz w soboty i niedziele, harmonogram zjazdów i ilość godzin zajęć studenci oceniają pozytywnie. Zdaniem studentów egzaminy odbywają się tylko w czasie zjazdów.

Podczas rozmowy ze studentami omówiona została również kwestia prowadzonych lektoratów. Przypisanie do grup językowych następuje poprzez wypełnienie przez studentów deklaracji dotyczącej wyboru języka obcego przy rekrutacji na studia, następnie na pierwszych zajęciach przeprowadzany jest test diagnostyczny umożliwiający ocenę zaawansowania danej osoby. Studenci wskazali podczas spotkania, że mają swobodę w wyborze lektoratów językowych zgodnie ze swoimi preferencjami.

Zdaniem studentów dostęp do informacji związanych z pomocą materialną jest odpowiedni, a sam proces przyznawania świadczeń jest zrozumiały. W Dziale Nauczania funkcjonuje ogólnouczelniany Dziekanat do spraw socjalnych, gdzie zdaniem studentów w przypadku pytań lub wątpliwości studenci mogą uzyskać potrzebne informacje na temat systemu przyznawania pomocy materialnej lub sposobu wypełnienia wniosków stypendialnych

Studenci bardzo wysoko oceniają pracę dziekanatów, biur administracji oraz władz Uczelni. Godziny otwarcia jednostek dostosowane są do studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, umożliwiając swobodne załatwienie spraw.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego; ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Warunki i tryb rekrutacji kandydatów na pierwszy rok studiów są ustalone w sposób prawidłowy. Zakładają one prowadzenie postępowania kwalifikacyjnego opartego na wynikach uzyskanych na maturze. Jednak mała liczba kandydatów sprawia, że w praktyce nie jest przeprowadzana ich selekcja z punktu widzenia posiadanej wiedzy i umiejętności.

2) Formalny system oceny osiągnięć studentów oparty jest na weryfikacji bieżących postępów w nauce oraz końcowych zaliczeniach przedmiotów i egzaminach. Jest on zorientowany na stymulowanie uczenia się, liczba egzaminów równomiernie rozłożonych w trakcie całych studiów jest właściwa. Brak systemowych rozwiązań odnoszących się do gromadzenia prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych utrudnia ocenę przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen oraz standaryzacji wymagań.

2) Zdaniem studentów obowiązujący w Uczelni system weryfikacji osiągnięć zakłada sprawdzenie wiedzy zarówno teoretycznej, jak i praktycznej. Studenci są informowani o wymaganiach egzaminacyjnych oraz formie i sposobie zaliczania przedmiotów.

4) System opieki dydaktycznej funkcjonuje w sposób prawidłowy. Studenci pozytywnie ocenili działalność Uczelni w zakresie wspierania ich rozwoju zawodowego, kulturalnego i społecznego.

8. Stosowanie na ocenianym kierunku studiów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zorientowanego na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia

8.1).

Podczas poprzedniej oceny jakości kształcenia stwierdzono brak wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Uchwałą Senatu Uczelni nr 15/2007 z dnia 26 marca 2007 r. wprowadzono wewnętrzny system jakości kształcenia. Niniejsza uchwała straciła moc z dniem 29 września 2011 r., gdy Senat podjął Uchwałę Nr 42/2011 w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. System obejmuje: ocenę jakości procesu kształcenia, warunki prowadzenia zajęć dydaktycznych, akty prawne regulujące kształcenie i sprawy socjalne, warunki socjalne oferowane studentom, mobilność studentów, jakość obsługi administracyjnej studentów, informacje na temat kształcenia, monitorowanie kariery zawodowej absolwentów, system premiowania wyróżniających się nauczycieli akademickich.

Uczelnia rozpoczęła wdrażanie systemu monitorowania karier zawodowych absolwentów na rynku pracy i przeprowadziła pierwsze pilotażowe badania. Badania przeprowadzono z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety w wersji on-line. Zaproszenie do

udziału w badaniach wysłano do 181 absolwentów, którzy ukończyli studia na wszystkich funkcjonujących w Uczelni kierunkach. Uzyskane wyniki opracowano w formie Raportu i udostępniono poszczególnym Wydziałom. Stanowią one istotne źródło informacji w zakresie dostosowania kształcenia do wymogów rynku pracy. Baza adresowa absolwentów dla potrzeb monitoringu karier zawodowych będzie tworzona sukcesywnie. Absolwent, przy odbieraniu dyplomu w dziekanacie wyraża zgodę (jest to decyzja dobrowolna) na monitorowanie jego kariery poprzez ankietę wysyłaną na podany przez niego adres mailowy. Ankiety, których treść może być modyfikowana w zależności od potrzeb poznawczych i analizy problemu, będą wysyłane po trzech i pięciu latach od momentu ukończenia przez studenta studiów.

W ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia przeprowadzania jest analiza informacji o postępach w nauce studentów, aktywności naukowej studentów, zatrudnialności studentów oraz pochodzących z ankiet studenckich. Ponadto brane są pod uwagę efekty doskonalenia kompetencji nauczycieli akademickich

Rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej powołuje Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia. W jej skład wchodzi zatrudnieni w Uczelni nauczyciele akademicy reprezentujący różne dyscypliny naukowe, mogą też wchodzić osoby nie będące nauczycielami akademickimi. Przewodniczącym Komisji jest Prorektor właściwy ds. nauczania. Do zadań Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia należy ocena:

- zasad procesu kształcenia pod względem zgodności sylwetki absolwenta z planem studiów, programem nauczania, efektami kształcenia oraz proponowanymi metodami dydaktycznymi połączonymi w spójną całość z uwzględnieniem tożsamości danego kierunku,
- prawidłowości postępowania rekrutacyjnego,
- działalności studenckich kół naukowych,
- jakości procesu kształcenia obejmująca poszczególne elementy organizacji procesu dydaktycznego służące zapewnieniu odpowiednich warunków kształcenia oraz zgodności procedur oceniania studentów, wymagań stawianych pracom dyplomowym i egzaminom dyplomowym z przepisami regulaminu studiów. Ponadto ocena jakości procesu kształcenia obejmuje jakość prowadzonych zajęć dydaktycznych,
- warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych pod kątem wyposażenia sal ćwiczeniowych i wykładowych, liczebności grup oraz dostępności materiałów dydaktycznych i środków audiowizualnych z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych,
- aktów prawnych regulujących kształcenie i sprawy socjalne pod kątem ich prawidłowego zastosowania,
- działań Uczelni w zakresie poprawy warunków socjalnych studentów pod kątem terminowości wypłacania świadczeń oraz realizacji innych form pomocy, z uwzględnieniem wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród studentów,
- punktowego systemu rozliczania pracy studentów (ECTS) oraz realizacji oferty wykładów prowadzonych w językach obcych,
- jakości obsługi administracyjnej studentów z uwzględnieniem wyników ankiet przeprowadzonych wśród studentów,
- dostępności dla studentów i kandydatów na studia informacji na temat kształcenia,
- barier kariery zawodowej absolwentów z uwzględnieniem opinii studentów, absolwentów i pracodawców w kształtowaniu koncepcji kształcenia oraz dostosowania kwalifikacji absolwenta do oczekiwań rynku pracy,
- systemu premiowania wyróżniających się nauczycieli akademickich z uwzględnieniem ich naukowo-organizacyjnego zaangażowania oraz wyników ankiet przeprowadzonych wśród studentów jeden raz w roku.

Komisja ds. oceny jakości kształcenia jest zobowiązana do złożenia na koniec roku akademickiego sprawozdania z przeprowadzonych hospitacji i ankiet studentów, które

przekazuje Rektorowi i Radzie Instytutu. Ocena zajęć dydaktycznych dokonywana jest przez hospitage zajęć dydaktycznych zakończone protokołem oraz opinię studentów na temat prowadzenia zajęć przez nauczycieli dydaktycznych Uczelni. Do zadań Komisji należy również gromadzenie i weryfikowanie informacji o nieprawidłowościach zachodzących w trakcie realizacji procesu dydaktycznego. Zebrane informacje związane z procesem kształcenia świadczące o trafności i skuteczności, wprowadzonych rozwiązań, są przedstawiane w formie raportu Dziekanowi oraz Radzie Wydziału. Dziekan na wniosek Rady Wydziału kieruje informację zwrotną do pracowników Wydziału, omawiając identyfikowane problemy oraz poszukiwanie nowych, skutecznych rozwiązań na zwoływanym zebraniu.

Funkcjonujący w Uczelni i na Wydziale wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, choć istnieje, nie uwzględnia wszystkich wymagań wynikających z nowelizacji Ustawy prawo o szkolnictwie wyższym oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Odzwierciedla, bowiem stan merytorycznych rozwiązań dotyczących tego systemu jeszcze według poprzednich aktów normatywnych. Jest jednoznacznie ukierunkowany do wewnątrz Uczelni, a mechanizmy analizy efektów kształcenia i monitorowania i doskonalenia programu kształcenia, w tym dostosowywania do zmieniających się potrzeb interesariuszy zewnętrznych oraz potrzeb i możliwości interesariuszy wewnętrznych, są dopiero, niektóre w fazie opracowywania, inne w fazie wdrażania. Konieczne jest, zatem uaktualnienie jego aspektu formalnego (konieczna Uchwała Senatu PWSZ wprowadzająca wewnętrzny system zgodnie z wymogami formalnym wynikającymi ze znowelizowanej Ustawy i Rozporządzenia), dopracowanie jego aspektu funkcjonalnego tak by uwzględniał wszystkie konieczne funkcje, aspektu czynnościowego (brak w pełni wykształconych oraz spójnych z funkcjami, procedur). Aspekt instrumentalny (metody realizacji poszczególnych funkcji) znajduje się obecnie na wstępnym etapie budowy, co potwierdzają prace dotyczące procesu ankietyzacji, którym zmierza się objąć wszystkie formy prowadzenia zajęć. Najlepiej rozwinięty jest aspekt strukturalny, choć i on wymaga dopracowania.

Słabą stroną tego systemu jest także brak instrumentów oceny efektywności stosowanych, w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, instrumentów weryfikacji i oceny działań korygujących, naprawczych i doskonalących dotyczących jakości kształcenia na wszystkich stopniach i formach kształcenia kierunku Zarządzanie.

Ten aspekt wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia również nie jest silną stroną Szkoły. System upowszechniania informacji dotyczących monitorowania, weryfikacji i oceny jakości kształcenia znajduje się dopiero w początkowej fazie upowszechnienia. Są opracowane pewne częściowe rozwiązania w tym zakresie (np. upowszechnianie efektów kształcenia w stosunku do interesariuszy wewnętrznych), ale do objęcia nim wszystkich składników tego systemu oraz wszystkich czynników go determinujących jest stosunkowo daleko. Szczególny nacisk powinien być położony na upowszechnianie informacji dotyczących interesariuszy zewnętrznych, szczególnie kandydatów na studia, by ich bardziej zainteresować ofertą dydaktyczną Szkoły. Nie można również zapominać o pełnym upowszechnieniu deklarowanych efektów kształcenia oraz upublicznianiu wyników badania rynku pracy (nie wszystkich) oraz skali współpracy z przedstawicielami praktyki społeczno-gospodarczej.

8.2).

Udział interesariuszy wewnętrznych w systemie zapewnienia jakości kształcenia odbywa się poprzez udział Samorządu studentów w posiedzeniach Rady Wydziału lub Senatu, co wynika z przedstawionych protokołów z Rady Wydziału oraz Senatu Uczelni. Ponadto studenci są członkami Komisji zajmujących się opracowywaniem planów kształcenia oraz efektów kształcenia, a zgłaszane przez nich uwagi są brane pod uwagę przez władze Uczelni. Studenci każdego roku i trybu studiów wypełniają również ankietę oceny zajęć.

Władze Uczelni prowadzą współpracę z Samorządem Studentów w celu aktywizowania studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia.

Uczelnia prowadzi działania zmierzające do aktywizowania interesariuszy zewnętrznych w proces zapewniania jakości kształcenia. W poprzednim roku akademickim w czasie opracowywania nowych programów studiów i określania efektów kształcenia prowadzone były rozmowy z pracodawcami oraz konsultacje z Wojewódzkim i Powiatowym Urzędem Pracy. Ponadto na stronie internetowej została zamieszczona ankieta dla pracodawców w celu zbadania, jaką wiedzę, umiejętności i kompetencje powinien posiadać absolwent kierunku Zarządzanie. Wyniki ankiet zostały uwzględnione przy tworzeniu programów kształcenia tak, aby były dostosowane do wymagań rynku pracy.

Wszystkie działania dotyczące pozyskiwania informacji od interesariuszy zewnętrznych należy sformalizować, stworzyć zasady metodologiczne analizy i oceny tych informacji oraz opracować system wykorzystywania takich opinii do oceny i doskonalenia efektów kształcenia oraz tworzenia nowych koncepcji kształcenia.

W ramach poprzedniej oceny jakości kształcenia w roku akademickim 2006/2007 i sformułowanej Uchwały Nr 242/2007 Prezydium PKA z dnia 26 kwietnia 2007 r. stwierdzono brak wewnętrznego systemu oceny jakości kształcenia.

Wydział i Uczelnia nie była akredytowana przez zagraniczną instytucję akredytacyjną

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia (odrębnie dla każdego poziomu kompetencji).

Zakładane efekty kształcenia	program i plan studiów	kadra	infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	działalność naukowa	działalność między-narodowa	organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+	+	+/-	+
umiejętności	+/-	+	+	+	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

-- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego; ocena pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) W Wydziale Przedsiębiorczości i Zarządzania Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu funkcjonuje wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Nie uwzględnia jednak wszystkich wymagań wynikających z aktualnie obowiązującego prawa.

Stworzone mechanizmy analizy, monitorowania i doskonalenia programu kształcenia, w tym szczególnie instrumenty dostosowywania efektów kształcenia do zmieniających się potrzeb interesariuszy zewnętrznych oraz potrzeb i możliwości interesariuszy wewnętrznych, są dopiero, niektóre w fazie opracowywania, inne w fazie wdrażania. Konieczne jest, zatem uaktualnienie jego aspektu formalnego (konieczna Uchwała Senatu PWSZ wprowadzająca wewnętrzny system zgodnie z wymogami formalnym wynikającymi ze znowelizowanej Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym), dopracowanie jego aspektu funkcjonalnego tak by uwzględniał wszystkie konieczne funkcje, aspektu czynnościowego (brak w pełni wykształconych oraz spójnych z funkcjami, procedur). Aspekt instrumentalny (metody realizacji poszczególnych funkcji) znajduje się obecnie na wstępnym etapie budowy, co potwierdzają prace dotyczące procesu ankietyzacji, którym zmierza się objąć wszystkie formy prowadzenia zajęć. Najlepiej rozwinięty jest aspekt strukturalny, choć i on wymaga dopracowania.

Słabą stroną tego systemu jest także brak instrumentów oceny efektywności stosowanych, w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, instrumentów weryfikacji i oceny działań korygujących, naprawczych i doskonalących dotyczących jakości kształcenia na wszystkich stopniach i formach kształcenia kierunku Zarządzanie.

2)Udział interesariuszy wewnętrznych, szczególnie przedstawicieli studentów, w procesie zapewniania jakości kształcenia jest odpowiedni. W systemie zapewnienia jakości kształcenia odbywa się on poprzez udział Samorządu studentów w posiedzeniach Rady Wydziału lub Senatu, co wynika z przedstawionych protokołów z Rady Wydziału oraz Senatu Uczelni. Ponadto studenci są członkami Komisji zajmujących się opracowywaniem planów kształcenia oraz efektów kształcenia, a zgłaszane przez nich uwagi są brane pod uwagę przez władze Uczelni. Studenci każdego roku i trybu studiów wypełniają również ankietę oceny zajęć.

Wszystkie działania dotyczące pozyskiwania informacji od interesariuszy zewnętrznych należy sformalizować, stworzyć zasady metodologiczne analizy i oceny tych informacji oraz opracować system wykorzystywania takich opinii do oceny i doskonalenia efektów kształcenia oraz tworzenia nowych koncepcji kształcenia.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco (6)	w pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)
1. koncepcja rozwoju kierunku		X			
2. cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3. program studiów		X			
4. zasoby kadrowe		X			

5. infrastruktura dydaktyczna		X			
6. prowadzenie badań naukowych	X				
7. system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8. wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

1. Koncepcja kształcenia realizowana na ocenianym kierunku studiów została sformułowana w sposób merytorycznie prawidłowy i właściwie powiązana z misją i strategią Uczelni i Wydziału. Oferta programowa jest odpowiednio zróżnicowana, a elastyczna struktura programu kształcenia umożliwia dokonywanie jej modyfikacji i dostosowywania do warunków otoczenia.

Udział interesariuszy wewnętrznych w opracowaniu koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku studiów wynika z formalnych procedur tworzenia planów studiów i programów nauczania stosowanych w szkołach wyższych. Natomiast interesariusze zewnętrzni nie są w formie zinstytucjonalizowanej zaangażowani w proces tworzenia i modyfikacji programów kształcenia. Ich opinie są zbierane w niewielkim zakresie i w sposób incydentalny.

Zalecenie:

Niezbędne jest zinstytucjonalizowane wykorzystanie opinii interesariuszy zewnętrznych w proces tworzenia i doskonalenia programów kształcenia na kierunku Zarządzanie.

2. Kierunkowe i specyficzne efekty kształcenia zostały opracowane w sposób prawidłowy, są zgodne z przyjętą dla kierunku koncepcją kształcenia i tworzą spójny zestaw efektów odpowiadających w odniesieniu do profilu ogólnoakademickiego wymaganiom formułowanym dla nauk o zarządzaniu.

System weryfikacji efektów kształcenia jest zbudowany prawidłowo. Opiera się na formach zajęć dydaktycznych, sposobach oceny postępów w nabywaniu wiedzy i umiejętności, wystandaryzowanym, obiektywnym i przejrzystym zestawie kryteriów oceny, które zapewniają przeprowadzenie efektywnej weryfikacji realizacji w procesie nauczania założonych efektów kształcenia.

Uczelnia nie prowadziła dotychczas badania losów absolwentów. Podjęła jednak działania zmierzające do stworzenia systemu monitoringu losów absolwentów. Obecnie jest on na etapie wdrażania.

Zalecenie:

Konieczne jest pełne wdrożenie systemu badania losów absolwentów, prowadzenie systematycznych badań ich losów, a także wykorzystanie wyników pozyskanych w ten sposób informacji do doskonalenia efektów kształcenia i prac nad nowymi ofertami kształcenia.

3. Program kształcenia spełnia wszystkie wymagania, co do wymiaru godzin i treści programowych określone w odpowiednich przepisach. Zapewniono w nim odpowiednią liczbę godzin do wyboru przez studentów. Prawidłowo określono nakład pracy niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, czego odzwierciedleniem są punkty ECTS dla

poszczególnych przedmiotów, semestrów i całych studiów. Sekwencja przedmiotów jest właściwa. Wymiar praktyk zawodowych i ich organizacja prawidłowa. Zakładane efekty kształcenia, treści programowe i metody dydaktyczne tworzą spójną całość

4. Wymaganie dotyczące minimum kadrowego w zakresie kształcenia na studiach I na kierunku Zarządzanie o profilu ogólnoakademickim jest spełnione. Struktura kwalifikacji oraz liczba nauczycieli akademickich pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

5. Infrastruktura dydaktyczna Uczelni w pełni pozwala osiągać zakładane efekty kształcenia. Liczba i jakość sal wykładowych i ćwiczeniowych nie budzi najmniejszych wątpliwości. Studenci mają dostęp do Wirtualnej Uczelni. Organizacja i wyposażenie biblioteki zasługuje na wyróżnienie, zapewniony jest także dostęp do baz danych EBSCO umożliwiające korzystanie z pełnotekstowych publikacji.

6. Uczelnia realizując studia pierwszego stopnia nie jest zobowiązana do prowadzenia badań naukowych. Tym bardziej należy docenić duży wysiłek badawczy, który w znacznym stopniu przekłada się na doskonalenie procesu dydaktycznego. Na podstawie przeprowadzonej oceny parametrycznej jednostek, w 2010 roku Instytut Przedsiębiorczości i Zarządzania decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego uzyskał drugą kategorię. Pracownicy uczestniczą w licznych konferencjach, prowadzą tematy badawcze związane ze specjalnością dydaktyczno-naukową jednostki. Na podkreślenie zasługuje także organizowanie znanej cyklicznej konferencji „Uwarunkowania przedsiębiorczości”. Bardzo aktywnie rozwija się praca kół naukowych. Następuje rozwój współpracy naukowej z partnerami krajowymi i z partnerem zagranicznym. Prowadzone badania pozytywnie wpływają na rozwój młodej kadry i na proces dydaktyczny.

7. Warunki i tryb rekrutacji kandydatów na pierwszy rok studiów są ustalone w sposób prawidłowy. Formalny system oceny osiągnięć studentów oparty jest na weryfikacji bieżących postępów w nauce oraz końcowych zaliczeniach przedmiotów i egzaminach. Jest on zorientowany na stymulowanie uczenia się, liczba egzaminów równomiernie rozłożonych w trakcie całych studiów jest właściwa. Brak systemowych rozwiązań odnoszących się do gromadzenia prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych utrudnia ocenę przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen oraz standaryzacji wymagań.

System opieki dydaktycznej funkcjonuje w sposób prawidłowy. Studenci pozytywnie ocenili działalność Uczelni w zakresie wspierania ich rozwoju zawodowego, kulturalnego i społecznego.

Zalecenie:

Nieodzwonne jest przygotowanie i wdrożenie systemu gromadzenia prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych. Za priorytet uznać należy przygotowanie instrukcji kancelaryjnej obejmującej cały kompleks przedsięwzięć związanych z archiwizacją wszystkich prac przejściowych, które dotyczą programu kształcenia na kierunku Zarządzanie.

8. W Wydziale Przedsiębiorczości i Zarządzania Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu funkcjonuje wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. Nie uwzględnia jednak wszystkich wymagań wynikających z aktualnie obowiązującego prawa.

Stworzone mechanizmy analizy, monitorowania i doskonalenia programu kształcenia, w tym szczególnie instrumenty dostosowywania efektów kształcenia do zmieniających się potrzeb interesariuszy zewnętrznych oraz potrzeb i możliwości interesariuszy wewnętrznych, są

dopiero, niektóre w fazie opracowywania, inne w fazie wdrażania. Słabą stroną tego systemu jest także brak instrumentów oceny efektywności stosowanych, w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, instrumentów weryfikacji i oceny działań korygujących, naprawczych i doskonalących dotyczących jakości kształcenia na wszystkich stopniach i formach kształcenia kierunku Zarządzanie.

Udział interesariuszy wewnętrznych, szczególnie przedstawicieli studentów, w procesie zapewniania jakości kształcenia jest odpowiedni. W systemie zapewnienia jakości kształcenia odbywa się on poprzez udział Samorządu studentów w posiedzeniach Rady Wydziału lub Senatu, co wynika z przedstawionych protokołów z Rady Wydziału oraz Senatu Uczelni. Ponadto studenci są członkami Komisji zajmujących się opracowywaniem planów kształcenia oraz efektów kształcenia, a zgłaszane przez nich uwagi są brane pod uwagę przez władze Uczelni. Studenci każdego roku i trybu studiów wypełniają również ankietę oceny zajęć.

Identyfikuje się brak systemowego wykorzystania interesariuszy zewnętrznych do analizy, oceny, weryfikacji i doskonalenia efektów kształcenia.

Zalecenie:

Konieczne jest, zatem uaktualnienie aspektu formalnego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia (konieczna Uchwała Senatu PWSZ wprowadzająca wewnętrzny system zgodnie z wymogami formalnym wynikającymi ze znowelizowanej Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym). Nieodzowne jest także dopracowanie jego aspektu funkcjonalnego tak by uwzględniał wszystkie konieczne funkcje, aspektu czynnościowego (brak w pełni wykształconych oraz spójnych z funkcjami, procedur). Aspekt instrumentalny (metody realizacji poszczególnych funkcji) znajduje się obecnie na wstępnym etapie budowy, co potwierdzają prace dotyczące procesu ankietyzacji, którym zmierza się objąć wszystkie formy prowadzenia zajęć. Najlepiej rozwinięty jest aspekt strukturalny, choć i on wymaga dopracowania.

Jako priorytet uznać należy również określenie instrumentów oceny efektywności stosowanych, w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, instrumentów weryfikacji i oceny działań korygujących, naprawczych i doskonalących dotyczących jakości kształcenia na wszystkich stopniach i formach kształcenia kierunku Zarządzanie.

Wszystkie działania dotyczące pozyskiwania informacji od interesariuszy zewnętrznych należy sformalizować, stworzyć zasady metodologiczne analizy i oceny tych informacji oraz opracować system wykorzystywania takich opinii do oceny i doskonalenia efektów kształcenia oraz tworzenia nowych koncepcji kształcenia.

W świetle przedstawionej bardzo obszernej i wnikliwej odpowiedzi na raport powizytacyjny Dziekan Wydziału Przedsiębiorczości i Zarządzania Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu w wyczerpujących i merytorycznych wyjaśnieniach ustosunkowuje się do zawartych w Raporcie niesprawności dotyczących jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie*.

Odpowiedź Dziekana Wydziału została ujęta w formie kompleksowego wyjaśnienia dotyczącego wszystkich zawartych w raporcie uchybień i związanych z nim zaleceń. Szczegółowe odpowiedzi odnosi Dziekan do poszczególnych kryteriów oceny, przywołując uwagi wcześniej zidentyfikowane przez zespół oceniający. Tekst uzupełnia 14 załączników. Są w tym zbiorze Zarządzenia Rektora, które nowelizują już nieaktualne rozwiązania prawne dotyczące programu kształcenia, Zarządzenia Dziekana powołującymi nowe komisje,

załączniki do funkcjonujących już regulaminów. Są wreszcie dokumenty wewnętrzne opracowane przez Władze Wydziału, które porządkują dokumentację dotyczącą wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Wszystkie te załączniki zostały przygotowane w sposób poprawny merytorycznie, zgodnie ze standardami wyznaczonymi przez aktualnie obowiązujące przepisy i normy prawne regulujące funkcjonowanie szkół wyższych oraz opracowanie planów i programów kształcenia

Analiza i ocena wszystkich odpowiedzi zawartych w piśmie Dziekana Wydziału oraz treści dokumentów potwierdzających dokonane działania naprawcze, upoważnia do stwierdzenia, że władze tej podstawowej jednostki organizacyjnej Uczelni z dużą uwagą i troską podeszły do wszystkich nawet drobnych zastrzeżeń zespołu wizytującego dotyczących jakości kształcenia oraz zawartych w raporcie zaleceń, wskazujących na obszary wymagające doskonalenia.

Należy tu jednoznacznie stwierdzić, że zamiany we wszystkich obszarach kształtujących jakość kształcenia dobrze wpisują się w krajowe ramy kwalifikacji oraz wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia. Są spójne. Niektóre zostały już zrealizowane, inne niosą znamiona wiarygodnych do realizacji. Wystąpiły, zatem istotne przesłanki, by uznać, że zawarte w odpowiedzi Dziekana stwierdzenia zostały już wykonane, a inne będą podjęte i to w nieodległej przyszłości. Można, więc stwierdzić, że Wydział Przedsiębiorczości i Zarządzania Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu wypełnił lub wypełni wszystkie zalecenia Polskiej Komisji Akredytacyjnej wskazane w raporcie powizytacyjnym.